

Opinnäytetyö (AMK)

Kuvataide

2020

Satu Karhumaa

SANELTU SAMUUS

– Totalitaristisen taiteen ihanteellinen ihminen

Satu Karhumaa

SANELTU SAMUUS

- Totalitaristisen taiteen ihanteellinen ihminen

Tässä kirjallisessa opinnäytetyössä tarkastellaan neljän totalitarististen järjestelmän – Mussolinin Italian, Hitlerin Saksan, Stalinin Neuvostoliiton ja Maon Kiinan – maalaustaiteessa tarjottua ihmiskuvaa.

Aihetta lähestytään käsittelemällä mainittujen diktaattorien ajatteluun vaikuttanutta teoriaa massojen psykologiasta. Tämän jälkeen selvitetään heidän käsityksiään taiteesta ja millaiseksi he ymmärsivät taiteen mahdollisuuden vaikuttaa ihmisjoukkoihin. Seuraavaksi tarkastellaan tapauskohtaisesti esimerkkivaltioiden kuvataiteessa esitetyjä kansan- ja johtajakuvauksia ja etsitään niissä ilmeneviä yhteneviä ja/tai toisistaan eroavia piirteitä.

Lopuksi luodaan katsaus nykypäivän totalitaristisia taipumuksia omaavaan johtajaan, Yhdysvaltain presidentti Donald Trumpiin, hänestä tehtyyn taiteeseen ja hänen Twitter-tilinsä viesteistä välittyvään minäkuvaan.

Mussolini, Hitler, Stalin ja Mao olivat jokainen tietoisia ranskalaisen Gustave Le Bonin teoriasta, jonka mukaan massoihin voi vaikuttaa kuvien tasolla, erityisesti toistamalla yksinkertaisia kuvia. Näiden neljän diktaattorin taidemaku osoittautui varsin yhteneväiseksi, samoin ajatukset taiteen käytöstä aatteen edistämiseksi. Poikkeuksena tästä on Mussolini, joka oli valmis käyttämään taidetta hyväksi, muttei alistamaan koko Italian taiteen kenttää fasismin edesauttamiseen. Ihmiskuva osoittautui poliittisesta suuntauksesta riippumatta varsin samankaltaiseksi, samoin yhteiskunnan kuvaaminen ihanteellisena – ei todenmukaisena.

Trumpiin liittyvästä kuvastosta löytyi vastaavuutta totalitarismien johtajien kuvaukseen.

ASIASANAT:

Totalitarismi, maalaustaide, propaganda, joukkopsykologia, ihmiskuva, ryhmäidentiteetti.

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Visual Arts

2020 | 55 pages, 25 pages in appendices

Satu Karhumaa

IMPOSED IDENTITIES

- Ideal Human in Totalitarian Art

This thesis examines view of man provided in visual art created under four totalitarian regimes: Mussolini's Italy, Hitler's Germany, Stalin's Soviet Union, and Mao's China.

The subject is approached through studying a theory on mass psychology that influenced these dictators and viewing how they understood art and the power of art to manipulate the masses. After this, there are case studies of portrayals of four different groups: women, men, masses, and leaders. Similarities and differences in art of the four totalitarianisms used as examples are also considered.

Finally, there is an overview of one contemporary world leader with totalitarian tendencies, Donald Trump. Art made about him is reviewed, along with the kind of self-image projected by images he posts on social media.

Mussolini, Hitler, Stalin, and Mao were all familiar with the theories of Frenchman Gustave Le Bon concerning using simple, repeated images to influence groups of people. All four had rather similar tastes in art and held similar views about using art to further their own causes. The exception to this rule was Mussolini, who – while willing to use art to propagate Fascism – was not interested in subjugating the whole of Italian art world to his cause. Regardless of the political orientation, the view of man proved to be very similar across the four Totalitarian systems. Similarly, this was the case with how society was depicted: idealistically instead of truthfully.

The imagery of Trump proved to contain similarities with those created in historical totalitarian regimes.

KEYWORDS:

Totalitarianism, visual arts, propaganda, crowd psychology, view of man, group identity.

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 MASSOJEN PSYKOLOGIA	10
3 SUURET JOHTAJAT JA HEIDÄN TAITEENSA	14
3.1 Mussolini – Kunhan il Duce näyttää hyvältä	14
3.2 Hitler – Modernin vihollinen	18
3.3 Stalin – Elävät kuvat	23
3.4 Mao – Kansalle kuvastoa, jota kansa ymmärtää	25
3.5 Samankaltaisuudet ja erot	28
4 IHMISKUVAN TAPAUSTUTKIMUKSIA	29
4.1 Komeat miehet Italiassa	30
4.2 Saksalaisen naisen paikka	34
4.3 Neuvostokansaa	36
4.4 Kiinan suuri johtaja	38
4.5 Yhtäläisyyksiä ja eroja	40
5 TRUMP	42
5.1 Trumpin totalitaristiset pyrkimykset	43
5.2 Jon McNaughton ja hänen Trumpinsa	45
5.3 Trumpin minäkuva	48
6 LOPUKSI	51
LÄHTEET	53

LIITTEET

- Liite 1. Galleria: Italia.
- Liite 2. Galleria: Saksa.
- Liite 3. Galleria: Neuvostoliitto.
- Liite 4. Galleria: Kiina.
- Liite 5. Galleria: Jon McNaughton.
- Liite 6. Galleria: Donald Trump.

KUVAT

Kuva 1. Satu Karhumaa, Persona nro 3.	6
Kuva 2. Satu Karhumaa, Pienet miehet ja korkea palli.	7
Kuva 3. Pietarissa vuonna 1896 ilmestynyt venäjännös Le Bonin teoksesta "Psychologie des Foules". Kansikuva.	10
Kuva 4. Thayaht, DUX. Pronssiveistos.	15
Kuva 5. Cesare Maggi, Ascoltando alla radio un discorso del Duce / "Kuuntelemassa Ducen radiopuhetta".	17
Kuva 6. Adolf Hitler, Wiener Staatsoper / "Wienin kaupunginooppera".	19
Kuva 7. Hubert Lanzinger, Der Bannerträger / "Lipunkantaja".	22
Kuva 8. V.E. Litko, I.V. Stalin.	23
Kuva 9. Zhong Wen Hui, 毛主席来到俺庄生产田 / "Puhemies Mao tuli Izhuangin pelloille".	26
Kuva 10. Filippo De Pisis, Il Bacchino / "Nuori Bacchus".	30
Kuva 11. Giacomo Balla, Ritratto di Primo Carnera / "Primo Carneran muotokuva".	31
Kuva 12. Carlo Carra, I Nuotatori / "Uimarit".	32
Kuva 13. Gerardo Dottori, Politico della Rivoluzione fascista / "Fasistisen vallankumouksen polyptyyppi".	32
Kuva 14. Donato Frisia, Discorso della proclamazione dell'Impero ascoltato dalla mia famiglia / "Kuuntelen perheeni kanssa puhetta imperiumin julistamisesta".	33
Kuva 15. Georg Ehmig, Weinbergсарbeiterin / "Viinitarhan työntekijä".	34
Kuva 16. Ivo Saliger, Mutter mit Kind, auf einer Waldwiese Sitzend / "Äiti ja lapsi istuvat metsässä".	34
Kuva 17. Adolf Ziegler, Die vier Elemente / "Neljä elementtiä".	35
Kuva 18. A.G. Sittaro, Комсомолки завода Светлана / "Komsomolin naisia Svetlanan tehtaalla". 1937.	36
Kuva 19. Arkadi Plastov, Колхозный праздник / "Kolhoosin loma".	37
Kuva 20. Nina Veselova, Награжденный учитель / "Palkittu opettaja".	38
Kuva 21. Li Baolin, 毛主席和牧羊人 / "Puhemies Mao ja paimen".	39
Kuva 22. Wu Shanming, Wu Guoting & Wu Ziqiang, 星星之火可以燎原 / "Yksi kipinä voi sytyttää ruohikkopalon".	39
Kuva 23. Bofang Jing, 毛主席和外国朋友 / "Puhemies Mao ja ulkomaiset ystävät".	40
Kuva 24. Demokratiatilasto.	42
Kuva 25. Jon McNaughton, All American Trump / "Koko Amerikan Trump".	46
Kuva 26. Jon McNaughton, You Are Not Forgotten / "Sinua ei ole unohdettu".	47
Kuva 27. @realDonaldTrump, 27.11.2019, kuvakaappaus twiitistä.	49
Kuva 28. @TrumpWarRoom 10.12.2019, kuvakaappaus twiitistä.	49
Kuva 29. @realDonaldTrump 8.3.2020, kuvakaappaus twiitistä.	50

1 JOHDANTO

Tarkastelen kirjallisessa opinnäytetyössäni neljän totalitaristisen järjestelmän valtiollisesti hyväksytyä kuvataidetta. Nämä neljä järjestelmää ovat Mussolinin fasistinen Italia, Hitlerin kansallissosialistinen Saksa, Stalinin kommunistinen Neuvostoliitto ja Maon kommunistinen Kiina.

Pyrin selvittämään, millainen ihmiskuva näiden totalitarististen maiden taiteesta välittyy. Tätä tutkin tarkastelemalla, miten maalauksissa on kuvattu miehiä, naisia, kansaa ja johtajia. Selvitän, millaisia rooleja yksilöille ja ryhmille on tarjottu, sekä millaisina toimijoina lähdemateriaalissa kuvataan eri ihmisryhmiä.

Tutkin myös, onko eri totalitarismien kuvataiteista löydettävissä yhteisiä tai toisistaan poikkeavia piirteitä sekä sitä, kuinka propagandistista kuvataide on ja miten sillä pyritään vaikuttamaan kansalaisten identiteettiin. Selvitän 1900-luvun alkupuolella vallinnutta teoriaa massojen psykologiasta, miten kyseinen teoria on vaikuttanut totalitarististen valtioiden johtajiin, sekä näiden johtajien omaa taidekäsitystä.

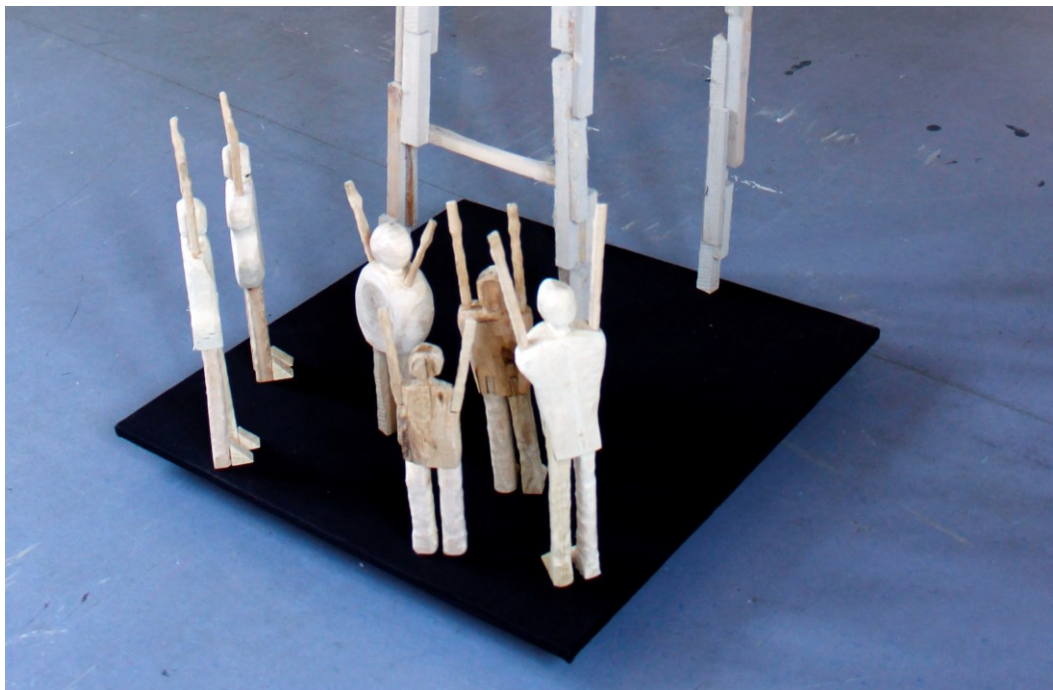
Kuva 1. Satu Karhumaa, Persona nro 3. Rajattu kuva veistos- ja valokuvasarjasta Persona. Digitaalinen kuva. 2019.

Lopuksi luon lyhyen katsauksen Yhdysvaltain presidentti Donald Trumpista – nykypäivän totalitaristisia taipumuksia omaavasta valtionjohtajasta – tehtyyn kuvataiteeseen. Tarkastelen lisäksi hänen viesteistään välittyvään minä- ja johtajakuvaan ja peilaan niitä totalitarististen esimerkkivaltioiden johtajien kuviin.

Rajaan tarkastelun ulkopuolelle pohdinnat siitä, mitä totalitarististen valtioiden kansalaiset todella kokivat teoksia katsoessaan. En yritä selvittää, tunsivatko he samaistuvansa teoksissa esiintyviin ihmisiin tai herättikö johtajien kuvaus todellisuudessa kunnioitusta.

Olen useissa teoksissani tarkastellut identiteetin ja persoonan käsitteitä, usein etymologiselta kannalta. (Kuva 1, kuva 2.) Lähestymistapani on useimmiten ollut ulkopuolisen ja ryhmään sopimattoman yksilön. Tosin tarkastelen töissäni myös yksilön yrityksiä mukautua joukkoon. Tästä perspektiivistä ryhmäidentiteetti ja sen muodostuminen on hyvin kiinnostava aihe.

Identiteetti pohjautuu latinan *samaa* tarkoittavaan sanaan *idem* ja on saanut vaikutteita myöhemmän latinan olemista tarkoittavasta *essentitas*-sanasta ja toistumista, toistettavuutta tarkoittavasta sanasta *identitem*: identiteetti, toistettavaa olemista, toistettavaa

Kuva 2. Satu Karhumaa, Pienet miehet ja korkea palli. Puu. 65 x 65 x 150 cm. 2019. Yksityiskohta veistoksesta.

samuutta¹. Yksilön identiteetti luo kuvan itsen olevaisuudesta erillisenä muista yksilöistä. Erilaiset ryhmäidentiteetit puolestaan tuovat tunteen samuudesta, kuulumisesta yhteisöön. Ihanteellisimmillaan identiteetti rakentuu henkilön omien ominaisuuksien varaan ja kehittyy vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa, mutta se voi myös muovautua ympäristön asettamien rajoitusten mukaiseksi. Selkeimmin tätä tapahtuu totalitaarisissa yhteiskunnissa, joko todellisena samaistumisena toivottuun muottiin tai muille esitettyinä identiteettinä, selviytymismekanismiina. Tästä syystä nimenomaan totalitaristisessa järjestelmässä luotu, valtiollisesti hyväksytty taide on kiinnostava tutkimuksen kohde.

Totalitarismin käsitteen loi alun perin fasistien tavoitteiden kritiikiksi Giovanni Amendola vuonna 1923, mutta Mussolini omaksui termin pian sopivaksi kuvaukseksi politiikastaan. Totalitaristisen järjestelmän yleisiin ominaispiirteisiin kuuluvat muun muassa vallankumouksellinen ideologia, jossa vanha korruptoitunut järjestelmä luvataan korvata uudella ja puhtaammalla. Lisäksi ominaista on ihannoitu, aina oikeassa oleva johtaja. Totalitarismiin kuuluvat myös massamedian ja julkisen taiteen kontrolli, sotilaallisen kurin ihannoitu ja kansan mobilisointi. Kansaa voidaan ohjata kohti jotain yhteistä päämäärää tai vihollista vastaan sodin tai erinäisin suurimittaisin kampanjoin. Yksilönvapaus on rajoitettua ja kansalaisten odotetaan noudattavan johtajan tahtoa, sillä toimimalla tahtoa vastaan voi joutua vainon kohteeksi.²

Propaganda on voimakkaasti kohteeseensa eli massoihin vaikuttamaan pyrkivää viestintää³. Propagandistien suurimpana kohderyhmänä ovat jo valmiiksi sanomaan uskovat ihmiset. Suoranainen pyrkimys käännättämiseen on harvinaisempaa⁴.

Kuvataidetta on käytetty propagandan välineenä vuosisatoja uskonnollisessa ja poliittisessa vaikuttamisessa. Euroopan uudella ajalla mesenaattien ja kuninkaiden tuesta riippuvaiset taiteilijat tekivät mestariteoksia, joista monet olivat myös propagandaa.⁵ Teoksissa esimerkiksi kuvattiin suureellisesti kuninkaiden ja kenraalien urotekoja tai paisuteltiin sodan vastapuolen hirmutöitä. Totalitaristiset valtiot ottivat kuvataiteet mukaan jo varhaisessa vaiheessa osaksi propagandakoneistoaan.

Lähdeaineistonani käytän totalitaristista taidetta sekä propagandaa käsittelevää tutkimuskirjallisuutta, tarkasteltavien valtiojohtajien ajatteluun vaikuttanutta

¹ Merriam-Webster 2020.

² Baehr 2005, 2342, 2344–2345.

³ Pitkänen & Sutinen 2019, 19.

⁴ Ibid, 69.

⁵ Ibid, 91.

massapsykologian perusteosta, johtajien omia taiteeseen liittyviä kommentteja sekä kuvia eri maissa tuotetuista teoksista. Keskityn maalaustaiteeseen ja jätän tarkastelun ulkopuolelle veistokset, julisteet ja elokuvan.

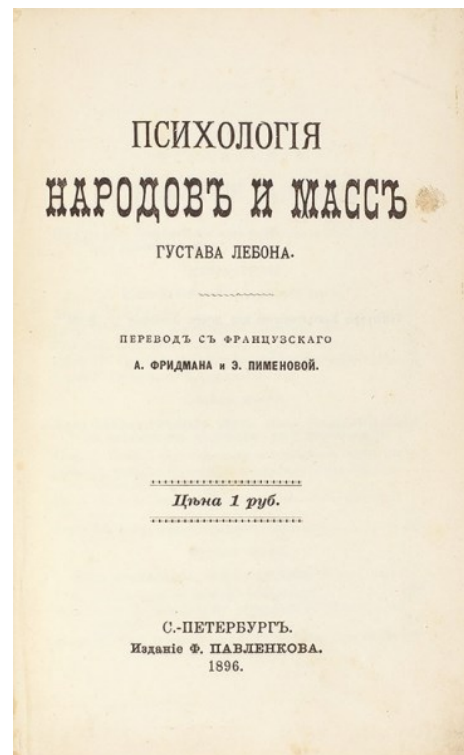
Kirjallisen opinnäytetyöni on tarkoitus olla taiteellisen opinnäyttyöni tutkimuksellinen taustatyö. Tulen siis jatkamaan aiheen käsittelyä koko opinnäytetyöprosessin ajan.

2 MASSOJEN PSYKOLOGIA

Psykologia nousi uudeksi tieteenhaaraksi 1800-luvun lopulla, jolloin syntyivät myös modernit yksilön, yksilöllisyyden ja massojen käsitteet psykologisen tutkimuksen piirissä. Ranskalainen Gustave Le Bon (1841–1931) oli massapsykologian käsitteen uranuurtaja. Hänen vuonna 1895 julkaisemansa teos *Psychologie des Foules* eli ”väkijoukkojen psykologia” oli aikansa suurmenestys ja käännettiin nopeasti lukuisille kielille. Suomeksi teos ilmestyi vuonna 1912 nimellä Joukkosielu. Itselläni oli käytössä vuoden 2001 englanninkielinen versio.

Le Bonin teos sopi 1900-luvun alun vallankumouksellisille massojen manipuloinnin käsikirjaksi: todisteiden mukaan Mussolini, Hitler, Stalin ja Mao olivat jokainen teoksen ahkeria lukijoita. Mussolini sanoo Joukkosielun olleen häntä erittäin paljon kiinnostanut kirja⁶. Hitler ei mainitse Le Bonia tai hänen teoksensa vuonna 1911 julkaistua saksannosta nimeltä omissa kirjoituksissaan, mutta hän käyttää ihmisjoukoista samanlaista kieltä kuin Joukkosielussa käytetään. Voi olla, ettei germaanista ylivertaisuutta korostanut Hitler halunnut tunnustaa opiskelleensa joukkoihin vaikuttamista ranskalaiselta.

Ensimmäinen venäjänkielinen painos Le Bonin teoksesta lienee Pietarissa ilmestynyt vuoden 1896 käännös (kuva 3). Stalinin kerrotaan pitäneen Le Bonin kirjallisuutta työpöydällä ja sanoneen tämän olleen yksi lempi-filosoifeistaan⁷. Joukkosielu käännettiin kiinaksi vuonna 1920 ja siinä esitetyistä massojen muokkautuvuuden väitteistä kerrotaan

Kuva 3. Pietarissa vuonna 1896 ilmestynyt venäjännös Le Bonin teoksesta ”Psychologie des Foules”. Kansikuva. Аукционный дом «Литфонд», 2018. Viitattu 7.8.2020. <https://www.litfund.ru/auction/131/76/>.

⁶ Mussolini 1928, 25.

⁷ Delbars 2017, 201, 217.

käydyn tuolloin laajasti keskusteluja. Maon valtakaudella teos kuului kansalta kiellettyihin kirjoihin, koska siinä kerrottiin massojen olevan helposti manipuloitavissa.⁸

Le Bon ennustaa vahvasti rotuoppiin pohjaavassa kirjassaan tulossa olevan joukkojen aikakausi, jossa – toisin kuin koskaan aiemmin – massojen ääni alkaa kuulua ja jolloin kuninkaidenkin on kuunneltava tätä ääntä. Hänen mukaansa yhteiskunnan johtajien kannattaisikin tästä syystä opiskella ihmisjoukkojen psykologiaa, mikäli he eivät halua olla liikaa massojen johdatettavina.⁹

Le Bonin teorioiden mukaan ihmisten kokoontuessa tietyissä olosuhteissa ja jonkun yhdistävän tekijän yhteen tuomina syntyy psykologinen joukko, joka toimii kuin yhtenä yksilönä. Kun tällainen joukko on kerran syntynyt, se toimii tiettyjen periaatteiden mukaan, riippumatta siinä olevien yksilöiden ominaisuuksista. Sopivien vaikutteiden alla voi kokonaisuudesta kansasta saada muodostumaan yhden massan.¹⁰ Erityisesti tunnepohjaisissa asioissa (esimerkiksi politiikka, uskonto, moraali, kiintymys ja antipatia) yksilöiden erot häviävät massassa ja joukon luoma anonymiteetti sallii yksilöille heille muutoin vieraan, rajoitteettoman käytöksen. Lisäksi ympäröivien ihmisten käytös tarttuu: joukossa tiivistyy tyhmyys – ei äly. Yksilöistä tulee alttiita sanojen ja kuvien suggestioille.¹¹ Le Bon määrittelee nämä massojen piirteet kuuluvan ihmisille, jotka ovat hänen mukaansa jääneet evoluution alemmalle asteelle: naisille, ”villeille” ja lapsille¹². Myös Hitlerin teksteissä ihmisjoukot kuvataan naisellisiksi¹³, joka on hänen maskuliinisuutta ihannoivassa arvo maailmassaan osoitus alemmuudesta.

Le Bon teorisoi edelleen, että suurena ryhmänä ihmisiä ohjaavat lähes täydellisesti alitajuiset motiivit ja he ovat vastaanottamiensa impulssien orjia. Heitä voidaan ohjata mihin tahansa suuntaan, ja he kuvittelevat olevansa pysäyttämättömiä.¹⁴ Joukon mieliin voidaan nostattaa mitä tahansa mielikuvia, jopa saada näkemään olemattomia ilman, että sitä kyseenalaistettaisiin.¹⁵ Siinä missä yksilö pystyy näkemään myös ”harmaita sävyjä”, massa on aina ehdoton, mielestään ehdottoman oikeassa ja myös valmis alistumaan vahvimpana näkemänsä tahon tahtoon¹⁶.

⁸ Luo 2020.

⁹ Le Bon 2001, 8, 10–11.

¹⁰ Ibid, 13–15.

¹¹ Ibid, 16–19.

¹² Ibid, 20.

¹³ Hitler 1941, 213.

¹⁴ Le Bon 2001, 21–22.

¹⁵ Ibid, 24.

¹⁶ Ibid, 31–32.

Le Bon lausuu Joukkovoimassa: ”Väkijoukko pystyy ajattelemaan vain kuvin, joten siihen voidaan vaikuttaa vain kuvin. Vain kuvat pelottavat tai houkuttavat heitä, muuttuen toiminnan motiiveiksi.”¹⁷ Koska väkijoukon, massan, ajattelu rajoittuu kuviin, massoihin pystyy vaikuttamaan vain kuvien tasolla – ei monimutkaisin sanoin. Jos kuvia toistetaan ja ne ovat tarpeeksi vahvoja, kuvat pystytään muuttamaan teoiksi, eikä massa pysty enää erottamaan sepitettä todesta. Kuvan pitää olla selkeä ja yksinkertainen, sillä yksi keksittykin kauhistuksen aihe saa massan haltuunsa paremmin kuin lukuisa määrä totuuksia, jos kuvalla pystyy täyttämään joukon mielen.¹⁸

Uskonnollisuutta yksilöllistä, rationaalista ajattelua alempitaisoisena pitävä Le Bon kirjoittaa teoksessaan, että massat ovat taipuvaisia uskonnolliseen toimintaan. Esimerkkinä tästä hän mainitsee ylemmäksi katsotun henkilön palvonnan. Massat tottelevat sokeasti ja levittävät mielellään sanomaa sitä kyseenalaistamatta. Heillä on myös taipumus pitää vihollisina kaikkia toista mieltä olevia – varsinkin jos johtajahahmo esitetään mysteerisenä tai voittoisana. Massan saa myös kantamaan mukanaan johtajansa muotokuvia ja kumartamaan patsaita – ikään kuin nämä olisivat uskonnollisia kuvia.¹⁹

Le Bonin mukaan massoja on siis helppoa ohjailta ja saada tekemään asioita, joita yksilöt yksittäin toimiessaan eivät tekisi. Le Bonin teosta lukeneet totalitaristiset johtajat pyrkivätkin saamaan kansasta aikaan johtajaansa sokeasti seuraavan yhtenäisen massan, ideologisesti samaa mieltä olevan ihmisjoukon, joka ajattelee luovansa uuden, paremman maailman, jossa juuri aatteen ilmaantumista edeltäneet yhteiskuntaa mädättäneet ulkopuoliset huonot vaikutteet (kommunismi tai kapitalismi, rotuopein tai ilman) on karjattu pois ja kansakunta nousee ennenkuulumattomaan suuruuteen.

Selkeiden kuvien lisäksi ohjailtavan massan luomisessa käytetään apukeinoina muun muassa yksinkertaista sanomaa, vahvaa johtajahahmoa ja yksiselitteisiä uhkakuvia. Kun yksilöt saadaan tiivistymään yhdeksi joukoksi, yksittäisten ihmisten liikkumatila vähenee – myös psyykkisesti. Yksilöidentiteetin tilalle tarjotaan massaidentiteettiä ja väkijoukon luomaa fantasiaa voimasta, johon pääsee osalliseksi vain olemalla osa joukkoa. Yksilön mukana pysymistä varmistetaan luomalla pelote joukon kääntymisestä toisinajattelijaa vastaan koko voimallaan. Sanomaa vahvistetaan kuvin.

¹⁷ ”Crowds being only capable of thinking in images are only to be impressed by images. It is only images that terrify or attract them and become motives of action.” Le Bon 2001, 40

¹⁸ Ibid, 40–42.

¹⁹ Ibid, 43, 45.

Totalitarismissa luodaan kokonainen propagandan maailma, jossa terrori ei-omia vastaan on mahdollista, koska kukaan yksilö ei ole enää mistään vastuussa. Propagandan avulla luodaan tarina, joka kertoo millainen maailman pitäisi olla, millainen se on ollut ja millainen siitä on tuleva. Tarina on mustavalkoinen ja sillä pyritään korvaamaan massaan kuuluvien mielissä todellisuus totuuden palasia sisältävällä mielikuvalla todellisuudesta.²⁰

²⁰ Grunenberg 2002, 361–362.

3 SUURET JOHTAJAT JA HEIDÄN TAITEENSA

Tässä luvussa käsittelen tarkasteltavanani olevien neljän totalitaristisen järjestelmän suurten johtajien mielipiteitä taiteesta ja taidepolitiikasta. Tarkastelen heidän taidekäsitystään, heidän ajatuksiaan erityisesti kuvataiteen merkityksestä, sekä mahdollisuuksien mukaan heidän määritelmiään hyvän ja huonon taiteen eroista. Käsittelen johtavassa asemassa olleiden henkilöiden taidekäsitystä siksi, että totalitaristisessa valtiossa valtiojohdon mielipide määrittää valtiollisen mielipiteen. Käyn valtiojohtoa läpi sovelletussa aikajärjestyksessä: Mussolinin Italia, Hitlerin Saksa, Stalinin Neuvostoliitto ja Maon Kiina. Stalin nousi valtaan ennen Hitleriä, mutta hallitsi pidempään, josta syystä käsittelyjärjestys on tämä.

3.1 Mussolini – Kunhan il Duce näyttää hyvältä

Benito Mussolini (1883–1945) oli fasismin kehittäjä, Italian pääministeri ja käytännössä diktaattori (1922–43). Hänet tunnettiin myös arvonimellä il Duce eli johtaja. Hän syntyi köyhään työväenluokkaan kuuluneeseen perheeseen ja opiskeli opettajaksi, joutuen vaihtamaan usein koulua väkivaltaisuutensa vuoksi. Opettajan työhön huonosti soveltunut Mussolini kiinnostui vallankumouksellisesta politiikasta ja alkoi kirjoittaa aiheesta artikkeleita lehtiin. Hän päätoimitti Italian sosialistien lehteä *Avanti!* ja päätyi tämän vuoksi välillä vangituksi. Mussolini radikalisoitui 1910-luvulla ja alkoi kannattaa ensimmäiseen maailmansotaan liittymistä. Sodan kannattaminen toi hänelle potkut sosialistisesta puolueesta, jolloin hän muutti sanomaansa esiintyen tulenpalavana antisosialistisena diktaatturin puolestapuhujana. Mussolini julisti esiintymisissään nationalismia ja antibolshevismia. Taitavana puhujana hän onnistui keräämään ympärilleen mustapaitaiset *fasci di combattimento* -taistelujoukot, joiden avulla pääsi lopulta valtaan.²¹

Pian valtaan astumisensa jälkeen Mussolini piti Milanossa 26.3.1923 ”Sette Pittori de Novecento” (Seitsemän 1900-luvun maalaria) -näyttelyn avajaispuheen, jossa julisti, kuinka hänelle on kaukainen ajatus kannustaa mihinkään sellaiseen kuin valtion taide. Hänen mielessään taide kuuluu yksityisen piiriin. Valtion tehtävänä on olla sabotoimatta

²¹ Hibbert & Foot 2020.

taidetta, tarjota taiteilijoille inhimilliset olot ja kannustaa heitä taiteelliselta ja kansalliselta näkökannalta.²²

Muutamaa vuotta myöhemmin vastaavan näyttelyn avajaisissa hän pohti taiteen ja politiikan suhdetta, mutta lähinnä politiikan näkökulmasta: hänen mukaansa politiikka on itse asiassa enemmän taidetta kuin tiedettä. Sama teema politiikan taiteesta ja hänestä itsestään taiteilijapolitiikkona muovaamassa maastaan esteettisen kaunista, fascistisen voiman ja kauneuden doktriinin ohjaamaa valtiota, toistuu hänen puheissaan myöhemminkin.²³

Mussolini jaksoi innostua taiteesta, kunhan aiheena oli hän itse. Runoilija, taideteoreetikko ja Mussolinin pitkäaikainen yhteistyökumppani Filippo Tommaso Marinetti on kertonut, miten Mussolini reagoi veistokseen, jossa taiteilija ja muotoilija Thayaht kuvasi hänet pelkkänä tyyliteltynä kypäränä (kuva 4.). Mussolini oli riemastunut ja julistanut: ”Kyllä, pidän siitä! Se olen minä! Tältä minusta tuntuu! Näin itseni näen!”

Esimerkiksi välinpitämättömästä suhtautumisesta taiteeseen sopii kertomus Mussolinin ja Hitlerin vierailusta Firenzen Uffizi-galleriassa toukokuussa 1938. Tapahtumista kertoi alun perin tulkkina toiminut Bianchi Bandinelli, jota Margherita Sarfatti (juutalainen feministi, taidekriitikko, kirjailija, kuraattori ja Mussolinin rakastajatar vuodesta 1913 aina 1930-luvun alkuun) lainaa elämäkerrassaan. Hitler oli haltioitunut nähdessään teoksia, joihin oli aiemmin tutustunut vain huonolaatuisista valokuvista. Mussolini oli puolestaan kyllästynyt vierailun venyessä, eikä hän arkaillut näyttää tylsistymistään elein,

Kuva 4. Thayaht, DUX. Pronssi-veistos. 35 cm. 1929. Finestre sull'Arte, 2018. Viitattu 14.5.2020. https://www.finestresullarte.info/867n_recensione-mostra-post-zang-tumb-tuum-milano.php.

²² McCloskey 2005, 89.

²³ Falasca-Zamponi 1997, 15–16.

teeskentelemällä katsovansa teosta hyvin lähietäisyydeltä ja keskeyttämällä Hitlerin orastavan taidemonologin alkuunsa.²⁴

Taide vaikutti Mussoliniin kuitenkin vahvasti, vaikkei niinkään kuvakielellään. Merkittävä tekijä hänen radikalisoitumisessaan intomielisestä sosialistista sotaa ihannoivaksi fasismin luojaksi oli Marinettin ”Futuristinen manifesti”, joka julkaistiin vuonna 1909 pariisilaisessa *Le Figaro* -lehdessä. Manifestissaan Marinetti julistaa mm. runojen perustana olevan ”rohkeuden, röyhkeyden ja kapinan”. Hän ihanoi ”vauhdin kauneutta” ja julistaa, kuinka ”kauneutta on olemassa vain taistelussa”. Hän haluaa ”ihannoida sotaa – maailmamme ainoa parannuskeinoa – militarismia, patriotismia, anarkistien tuhoisaa elettä, tappavia kauniita ideoita ja naisten halveksumista”. Tuhottavaksi luetellaan myös museot ja kirjastot, vastustettaviksi moralismi, feminismi ja ”kaikki opportunistinen ja utilitaarinen pelkuruus”. Lopuksi hän ylistää massojen agitoimista.²⁵

Ei ole varmaa missä vaiheessa Mussolini tutustui Marinettin ajatuksiin, mutta varhaisissa fasisisissa teksteissä on paljon futuristien vaikutusta. Marinettin oma puolueviritelmä sulautettiin jo vuonna 1918 Fasistiseen puolueeseen. Mussolinin valtaannousua edeltäneen hallituksen opetusministerin, filosofi Benedetto Crocen mukaan kelle tahansa historian yhteyksiä havainnoivalle on selvää, että fasismin ideologiset juuret löytyvät futurismista. Futuristit itse näkivät Mussolinin futuristien tulevaisuuden rakentajana. Moni heistä pettyi, kun futurismista ei tullut fasistisen Italian virallista taidesuuntausta. Osa kuitenkin jatkoi fasisis-futuristisen taiteen parissa 1930-luvun lopulle, tyyliin muuntuessa kohti *aeropitturana* tunnettua lentämisen tunnetta ja optiikkaa ihannoivaa tyyliä.²⁶

Sarfatti pyrki hyödyntämään henkilökohtaisia suhteitaan Mussoliniin ja nostamaan tukemansa taidesuuntauksen *Novecento Italianon* (”italialainen 1900-luku”) viralliseen asemaan Italiassa. Vuonna 1922 perustetun Novecenton taiteilijat arvostelivat modernismia ja vaativat taiteen paluuta Italian omiin perinteisiin, ilman ulkomaisia vaikutteita. Heidän mukaansa taiteen tulisi tulla suosituksi miellyttämällä yleisöä. Yleisön suosiman taiteen painotus vaikutti Novecenton omaan kehitykseen alun taiteellisesta kokeilevuudesta ja aiheiden monimuotoisuudesta kohti realistisesti toteutettua fasistisen aatteen kuvitusta. Suuntaus ei saanut virallista asemaa, mutta se muuttui itse valtion politiikkaan sopivammaksi.²⁷

²⁴ Sarfatti 2014, 261–262.

²⁵ Pugliese 2004, 39–40.

²⁶ Golomstock 2011, 10, 11, 48.

²⁷ Ibid, 40, 43.

Fasististen kuvataiteilijoiden syndikaatti perustettiin vuonna 1927, ja järjestöön kuulumisen edesauttoi valtiollisten toimeksiantojen saamista ja näyttelyihin pääsyä²⁸. Jäsenyys ei kuitenkaan ollut taiteilijana työskentelemisen edellytys. Syndikaattiin kuuluvien taiteilijoiden tuotanto noudatteli aiheiltaan puolueen linjaa ja oli tyyliltään realistista.

Mussolinin ja Hitlerin virallisten välien lähentyessä 1930-luvun lopulla Italiassa alkoi ilmetä vaatimuksia kehittää maan omaa hallintoa ja propagandakoneistoa Saksan suuntaan. Samaan aikaan antisemitismi alkoi nousta myös Italian taidekentällä. Aatteellinen ote taidemaailmasta lisääntyi toisen maailmansodan syttymisvuonna 1939, kun maassa alettiin myöntää Cremonan taidepalkintoja. Näissä kilpailuissa teosten aiheet olivat fasistisia, kuten ”Ducen radiopuhetta kuuntelemassa” (kuva 5). Mussolini piti kuitenkin edelleen kiinni periaatteestaan pitää valtio ja taidemaailma erillään. Tämän vuoksi Italian

Kuva 5. Cesare Maggi, *Ascoltando alla radio un discorso del Duce* / ”Kuuntelemassa Ducen radiopuhetta”. 1939. Beniculturali Online, 2019. Viitattu 13.5.2020. <https://www.beniculturalionline.it/post.php?n=769>.

²⁸ Golomstock 2011, 117.

opetusministeri pystyi perustamaan aiheiltaan vapaan vastakilpailun Cremonalle: Bergamon taidepalkinnon.²⁹

Kaiken kaikkiaan koko Mussolinin ajan italialaiselle taiteilijalle oli etua siitä, jos hän tuotti fasistista, propagandakelpoista taidetta. ”Ideologisesti väärän” taiteen tekoa ei kuitenkaan estetty. Taidekenttä pysyikin tyyliuunniltaan varsin monipuolisena toiseen maailmansotaan saakka. Varsinainen fasistinen taide toisti ideologian arvoja: militarismi, patriotismi, patriarkalisuus ja maskuliinisuus. Tyyli oli realistista idealisoivalla sävyllä. Julkisessa taiteessa Mussolini suosi antiikin Rooman tyyliä mosaiikkeineen, atleettisine patsaineen ja obeliskeineen.

Mussolinin suhde taiteeseen vaikuttaa lähteiden valossa olleen varsin välinpitämätön. Hän ei ollut kovin kiinnostunut taiteesta, sen tyyliuunnista tai muusta vastaavasta. Hän ei sanellut suuria taidelinjauksia tai pitänyt taideaiheisia palopuheita. Samalla hän kuitenkin ymmärsi taiteen yhteiskunnallisen merkityksen. Taiteilijat olivat hänen puolestaan varsin vapaita luomaan mitä ja miten halusivat. Lopputuloksen olisi toki ollut toivottavaa edistää fasismin aatetta totalitaarisen valtion hengen mukaisesti.

Italian taidekentän sisällä oli pyrkimyksiä vaikuttaa Mussoliniin oman taidesuuntauksen saamiseksi valtiontaiteeksi. Valtion hallinnossa toimineet pyrkivät puolestaan vaikuttamaan taidekentän linjauksiin. Mussolinin oman maun voinee tiivistää kahteen asiaan: hän itse teosten aiheena ja erityisesti arkkitehtuurissa näkynyt antiikin Rooman ihanointi. Voi sanoa, ettei Mussolinin kaudella taide ollut kokonaisvaltaisesti propagandistista, mutta olemassa oli vahva fasistinen taidekenttä, jonka avulla pyrittiin edistämään nimenomaisesti fasismin aatetta.

3.2 Hitler – Modernin vihollinen

Adolf Hitler (1889–1945) oli Saksan kansallissosialistisen puolueen puheenjohtaja (1920/21–1945) ja Saksan valtakunnanjohtaja (1933–45). Hän syntyi virkamiesperheeseen Itävallassa ja suoritti vaivoin toisen asteen opinnot. Muutettuaan 18-vuotiaana Wieniin hän pyrki opiskelemaan kuvataiteita, mutta hylättiin pääsykokeissa. Hän elätti itseään Wienissä joidenkin vuosien ajan myymällä maalaamiaan postikortteja ja akvarelleja (kuva 6) ennen kuin muutti Müncheniin 1913. Hän pestautui armeijaan heti ensimmäisen

²⁹ McCloskey 2005, 95–96.

Kuva 6. Adolf Hitler, Wiener Staatsoper / "Wienin kaupunginooppera". Akvarelli. 1912. Wikipedia Commons, 2016. Viitattu 15.5.2020. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Adolf_Hitler_-_Wien_Oper.jpg.

maailmansodan syttyä ja aloitti poliittisen toimintansa vapauduttuaan palveluksesta sodan loputtua.³⁰

Hitler kertoo *Taisteluni*-kirjansa vuonna 1925 ilmestyneessä ensimmäisessä osassa, miten oli jo nuorena haaveillut taidemaalarin urasta³¹. Hän myöntää järkyttyneensä epäonnistuttuaan pääsykokeissa, olihan hän mielestään koulunsa paras piirtäjä ja varma opiskelupaikastaan. Hän kuitenkin selittää tappionsa olleen itse asiassa voitto: rakennukset olivat oikeastaan paljon kiinnostavampia kuin maalaukset ja arkkitehdin ura olisi hänelle todellinen unelmien täyttymys ja lopullinen päämäärä. Näin siitä huolimatta, ettei hänen koulutustaustansa olisi riittänyt arkkitehtikouluun pääsemiseen.³² Hitler ei koskaan

³⁰ Knapp, Bullock, Bullock & Lukacs 2020.

³¹ Hitler 1941, 13–14.

³² Ibid, 25–17.

edennyt tässä asiassa suurten päämäärien asettamista ja myöhemmin valtakunnanjohtajana julkisten rakennusten piirustuksiin puuttumista pidemmälle.

Wienin vuosinaan kaupungin kulttuuritarjontaa laajasti kuluttanut Hitler tutustui oman aikansa moderniin taiteeseen, erityisesti avantgardismiin sekä sen kohtaamaan kritiikkiin. Saksalainen ekspressionismi ja muu ajan avantgardistinen taide oli 1900-luvun alun konservatiivisissa saksankielisissä kulttuuripiireissä mielipiteitä vahvasti jakava ilmiö. Se edusti katsantokannan mukaan joko taiteen suurta edistysaskelta, tai ennakoi koko kulttuurin uhkaavaa rappiota. Rappiotaide (saksaksi *entartete Kunst*) ilmaantui kuvataiteisiin liitettyä käsitteenä suuren yleisön tietoon 1890-luvulla lehtimies ja lääkäri Max Nordaun sekä esteetikko Gerhard Gietmannin tekstien kautta. Kumpikin kuvaa modernia taidetta siveettömäksi, mielettömäksi ja luonnollista kauneusihannetta pilkkaavaksi ja tuhoavaksi.³³

Modernin taiteen kritiikki alkoi saada avoimemmin antisemitistisiä sävyjä 1910-luvun lopulla. Tuolloin monet modernin suuntauksen taiteilijat siirtyivät ensimmäisen maailmansodan (1914–18) vaikutuksesta taiteessaan yhteiskunnallisesti kantaaottavaan ja avoimesti vasemmalle katsovaan suuntaan. Esimerkiksi Berliinissä vuonna 1918 perustettu taiteilijaryhmä *Die Novembergruppe* julistautui avoimesti sosiaalista vallankumousta ajaviksi radikaaleiksi.³⁴

Saksan keisarikunnan loppuaikojen ja Weimarin tasavallan (1919–33) Saksan oikeistolaisessa ilmapiirissä erityisesti radikaalimpi vasemmistolainen politiikka miellettiin vahvasti juutalaisjohtoiseksi ideologiaksi. Näin ollen siinä missä aiemmin puhuttiin ”kansainvälisten vaikutteiden” aiheuttamasta uhasta esteettiselle ja teknisesti kauniille saksalaiselle taiteelle, nyt uhaksi nimettiin suoraan juutalaiset taidemaailman vaikuttajat taiteilijoista keräilijöihin³⁵.

Taisteluni-kirjansa luvussa ”Taiteen bolševismi” Hitler kirjoittaa 1800-luvun lopulta Saksaan tunkeutuneesta ”henkisen rappioilmion” tuotteista, mainiten nimeltä kubismin, futurismin ja dadaismin. Hän pitää rappiollisena julisteissa ja sanomalehdissäkin näkyneitä propagandapiirroksia ja pohtii, kuinka 1860-luvulla dadaistien näyttely olisi vienyt toimeenpanijansa ”hourinhoitolaan, jota vastoin heitä nykyisin on jopa taideyhdistysten

³³ Kuparinen 2007, 159–160.

³⁴ Ibid, 165–166.

³⁵ Ibid, 161–163.

puheenjohtajinakin.” Valtion johdon olisi estettävä ”taiteen ruton” leviämistä, jottei kansa omaksuisi sitä.³⁶

Tuoreena kanslerina Hitler piti 10.2.1933 Berliinin Sportpalastissa puheen, jonka aikana hän kommentoi radioiden ääressä kuuntelevalle kansalleen (*Volk*) tulevaisuuden suunnitelmiaan: Saksaan piti palauttaa hyveellisyys. Tämä koski myös kulttuuria ja kansalle piti suoda ”aidosti saksalainen taide”, jonka avulla Saksan kansan perinteet nostetaan jälleen arvoonsa ja menneisyyden saavutuksia ryhdytään uudelleen ihannoimaan³⁷.

Saman vuoden valtiopäivien puheessaan 23.3. Hitler kertoo lisää ajatuksistaan taiteen tehtävistä. Hän kuvailee julkisen elämän poliittista siivoamista kaikesta kommunismista, jonka jälkeen hänen hallintonsa ryhtyisi kansanhengen moraaliseen puhdistukseen, käyttäen tässä apuna paitsi koulutusta ja mediaa – myös taidetta. ”Verestä ja rodusta tulee jälleen taiteellisen inspiraation lähde”, hän julistaa.³⁸

”Saksalaisen taiteen museon” viralliset avajaiset pidettiin 19.7.1937. Avajaispuheessaan Hitler julisti uuden germaanisen taiteen olevan ikuista – toisin kuin kansainvälinen, muotien mukaan muuttuva moderni taide. Tästä eteenpäin taide olisi ainoastaan arvotonta tai arvokasta, katoavaa tai ikuista. Hitlerin määritelmän mukaan saksalaisuus on selkeyttä ja loogisuutta, kuten saksalaisen taiteenkin kuuluisi olla. Hitler määrittää puheessa sekä hienon taiteen (”takavuosien saksalaiset romantikot”), että saksalaisuuteen kuulumattoman epätaiteen (”kubismi, dadaismi, futurismi, impressionismi jne.”). Hän kuvailee modernia taidetta käsittämättömäksi ja katsojia loukkaavaksi typeryydeksi, joka ei ole ymmärrettävää ilman selittäviä tekstejä ja tulkintaohjeita. Hitlerin mukaan taiteilijan intensiolla ei ole mitään merkitystä, ellei hän pysty ilmaisemaan sitä taidollaan. Erityisen tuomittavaksi hän julistaa primitivistisen taiteen, sillä se on kuin evoluutio olisi kulkenut taaksepäin.³⁹

Hitler puhui taiteesta pitkin poliittista uraansa, niin vuotuisten taidenäyttelyiden avajaisissa kuin muulloinkin, toistellen samoja teemoja yhä uudelleen. Viimeisen kerran hän mainitsee taiteen 29.4.1945 eli päivää ennen kuolemaansa päivätyssä poliittisessa testamentissaan. Tässä tekstissä hän uhoaa jälkeensä jättämän taiteen monumenttien

³⁶ Hitler 1941, 299–300.

³⁷ Domarus 1990, 248.

³⁸ Domarus 1990, 279.

³⁹ Ibid, 910–914.

herättävän vihaa vielä vuosisatojenkin kuluttua hänen mukaansa kaikkeen pahaan syylistä tahoa vastaan. Tällä hän tarkoitti juutalaisuutta.⁴⁰

Taiteeseen ilmeisen intohimoisesti suhtautuneen Hitlerin maku oli hyvin konservatiivinen (kuva 7), kuten hänen omat perinteiseen tyyliin toteutetut teoksensakin. Hän oli selkeästi sisäistänyt 1900-luvun alun modernin taiteen kritiikin kitkerimmät muodot, eikä hänen

Kuva 7. Hubert Lanzinger, Der Bannerträger / "Lipunkantaja". Öljy puulle. 160 x 160 cm. 1934–36. Adolf Hitler valitsi tämän työn vuoden 1938 saksalaisen taiteen näyttelyyn. United States Holocaust Memorial Museum. Viitattu 20.5.2020. <https://www.ushmm.org/information/press/press-kits/traveling-exhibitions/state-of-deception/hubert-lanzinger-der-bannertraeger-the-standard-bearer>.

⁴⁰ Domarus 1990, 3055.

kommenteissaan ollut varsinaisesti mitään, jota ei olisi sanottu jo aiemmin. Hän toki korosti äärioikeistolaisena antisemitistinä erityisesti juutalaisuuden, bolševismin ja uusien kokeilevien taidemuotojen yhteyttä, muttei keksinyt tätä itse. Hän ei vaikuta päivittäneen tietojaan taidemaailman ilmiöistä politiikkaan siirtymisensä jälkeen. Tämä näkyy esimerkiksi dadaismista puhumisena ikään kuin aktiivisena suuntauksena kymmenen vuotta liikkeen hiipumisen jälkeen. Kaikki vaikeampi, tulkintaa vaativa taide oli Hitleristä kansainvälisten juutalaisten vaikutusten rappeuttamaa. Hitlerin suurista unelmista huolimatta kansallissosialistisen Saksan kuvataiteesta ei ole jäänyt elämään suuria mestariteoksia.

Kansallissosialistit suhtautuivat taiteeseen ideologia edellä. Taide oli osa suurta kokonaisuutta – propagandan väline muiden joukossa – kun pyrkimyksenä oli saada kansa kokemaan olevansa osa yhtä yhtenäistä saksalaista kansaa. Taiteen tarkoituksena oli kuvata saksalaisia, olla kansallissosialistisen aatteen mukaista, sankarillista ja ehdottomasti esittäväää, helposti ymmärrettävää sekä taitavasti tehtyä. Tyyllillisinä esimerkkeinä oikeasta taiteesta toimivat parin edellisen vuosisadan maalaukset, erityisesti romanttinen taide. Nämä tavoitteet myös näkyvät ajan taiteessa. Kuvilla myös kerrotaan millainen ideaalin saksalaisen kansan tulisi olla. Totalitaristisessa valtiossa, jossa poliittinen oppositio on tukahdutettu väkivaltaisesti, tällä on merkitystä.

3.3 Stalin – Elävät kuvat

Josef Stalin (1878–1953), alkuperäiseltä nimeltään Joseb Dzugashvili, syntyi nykyisen Georgian alueella köyhään perheeseen. Hän aloitti pappisseminaarin, mutta jätti sen kesken. Hän tutustui Marxin teksteihin ja liittyi vallankumoukselliseen liikehdintään vuonna 1900. Hän toimi Neuvostoliiton kommunistisen puolueen pääsihteerinä vuodesta 1922 alkaen ja nousi Leninin kuoleman jälkeen 1924 vähitellen itsevaltiaan asemaan poistamalla kilpailijansa kentältä.⁴¹ (Kuva 8.)

Kuva 8. V.E. Litko, I.V. Stalin. Lyijykynä. 64,2 x 53,4 cm. 1930. Русская антикварная галерея. viitattu 20.5.2020. <https://rusgal.ru/works/risunok-portret-i-v-stalina/>.

⁴¹ Hingley 2020.

Stalinin valtakausi tunnetaan sosialistisen realismin synnystä, mutta hän itse ei ollut taiteen kuluttaja tai pitänyt puheita taiteesta. Hänen tyttärensä kertoman mukaan Stalinilla ei ollut muuta taidetta kuin pari lehdestä repäistyä kuvaa peredviznikkien, eli Vaeltajien maalauksista vapaa-ajan asuntonsa seinällä⁴². Vaeltajat oli 1860-luvulla toimintansa aloittanut Venäjän taidetta uudistanut alemmista yhteiskuntaluokista lähtöisin olevien realististen taiteilijoiden ryhmä. Aikalaistaiteilijan mukaan suurin Stalinilta saatava ylistys taiteeseen liittyen oli tiivistettävissä kahteen sanaan: eläviä ihmisiä. Teosten kuului olla eläviä ja ymmärrettäviä⁴³.

Neuvostoliiton kulttuuripolitiikkaa tehtiin kirjallisuus edellä. Lenin linjasi ihanteellisena pitämäänsä kulttuurin tilaa vuonna 1905 julkaistussa lehtiartikkelissaan ”Puoluejärjestö ja puoluekirjallisuus”. Hän mainitsee taiteen vain kerran ja puhuu pääasiassa kirjallisuudesta mutta sanomana on, että se hänen suunnitelmansa kirjallisuudelle pätee myös muilla kulttuurin osa-alueilla. Kirjallisuudessa on hänen mukaansa toteutettava ja kehitettävä puoluekantaisuuden periaatetta, joka puolestaan tarkoittaa kirjallisuuden muuttamista osaksi puoluepoliittista koneistoa. Hän peräänkuuluttaa kulttuurin vapautta, tarkoittaen sillä vapautta individualismista ja sitoutumista avoimesti edistämään aatetta, kaikkien kulttuurin osa-alueiden toimijoiden ollessa tilivelvollisia puolueelle.⁴⁴ Aikana, jolloin lukutaito oli hyvin harvinaista erityisesti työväenluokan parissa, Lenin kirjoitti lähinnä eliitille.

Yhteiskunnallisen kuohunnan lisäksi 1900-luvun Venäjän taidemaailma oli myllerryksessä. Venäläinen avantgardismi oli aktiivista, uutta luovaa ja aatteeltaan usein kommunistista. Bolševistien kannalta avantgardistit ja muut kokeilevan taiteen tekijät olivat hyödyllisiä upottamaan tsaristisen vallan vanhoja rakenteita, mutta heidän kokeilevuuttaan pidettiin porvarillisen älymystön kapinana⁴⁵ ja järjestelmän vakiinnuttua avantgardistien vapaus hävisi.

Sosialistinen realismi esiintyi käsitteenä ensimmäistä kertaa kirjallisuuslehti *Literaturnaia Gazetassa* vuonna 1932. Termi ei aluksi liittynyt tietynlaiseen tyyliin, vaan taiteeseen, joka innostaisi massat luomaan uudenlaista yhteiskuntaa. Samana vuonna puolueen Keskuskomitea lakkautti itselliset taiteilijaryhmät ja julisti, että taiteilijoiden tuli liittyä alojensa ”luoviin liittoihin”⁴⁶. Paria vuotta myöhemmin Andrei Ždanov – poliitikko ja

⁴² Golomstock 2011, xiii.

⁴³ Ibid, 179.

⁴⁴ Lenin 1956, 30–35.

⁴⁵ Golomstock 2011, 29.

⁴⁶ Groys 2008, 140.

taideideologi – piti puheen jossa hän esitti Stalinin ajatuksena, kuinka kirjailijat ovat ihmiselujen insinöörejä ja siksi heidän tulee tuntee elämää voidakseen kuvata sitä uskollisesti, totuudellisesti, vallankumouksellisena kehityksenä. Tästä alkoi sosialistisen realismin kausi ainoana sallittuna taidemuotona Neuvostoliitossa. 1940-luvulla taiteen oletettiin olevan lisäksi isänmaallista ja kuvastaa omistautumista valtiolle.⁴⁷

Tyyliiltään kaunisteleavassa sosialistisessa realismissa taiteilijoiden ei oletettu hylkäävän vanhemman venäläisen tai klassisen länsimaisen taiteen perinteitä, vaan käyttävän niitä uudella tavalla. Taiteen ainoa tilaaja oli sallitun ilmaisun rajat tarkasti määritellyt valtio, joten Neuvostoliitossa tuotettiin lukuisia samoja teemoja vain vähin variaatioin toistavia teoksia⁴⁸.

Sosialistisen realismin ei ollut tarkoitus olla valokuvantarkkaa maalausta, vaan kuvata romantisoidulla ja idealisoidulla tavalla, millainen yhteiskunta olisi utopistisessa neuvostokommunismissa. Taiteen tarkoituksena ei ollut suuren yleisön miellyttäminen sinänsä, vaan inspiroida ja kasvattaa kansaa ja olla samalla kaunista katseltavaa. Kertomalla kuvin millaisilta ihmisten kuului näyttää ja miten heidän tuli käyttäytyä saavutetussa utopia-kommunismissa, kerrottiin samalla ideologisten vainojen keskellä eläville ihmisille, miten heidän tuli toimia nyt säästyäkseen vainoilta.

3.4 Mao – Kansalle kuvastoa, jota kansa ymmärtää

Mao Zedong (1893–1976) oli Kiinan kommunistisen vallankumouksen merkkihenkilöitä, joka johti Kiinan Kommunistista Puoluetta vuodesta 1935 kuolemaansa saakka, kuului Kiinan kansantasavallan (1949–) perustajiin ja toimi Kiinan kansantasavallan puhemiehenä 1954–1959. Maanviljelijäperheeseen syntynyt Mao pääsi opiskelemaan Pekingin yliopistoon vuonna 1919, muttei saanut opintojaan päätökseen vaan siirtyi rehtoriksi alakouluun sekä aktiiviseen poliittiseen toimintaan.⁴⁹ (Kuva 9.)

⁴⁷ Golomstock 2011, 85, 143.

⁴⁸ Groys 2008, 143–145.

⁴⁹ Schram 2020.

Puhemies Mao linjasi taidenäkemystään puheissaan vuoden 1942 toukokuussa Kiinan Yenanissa pidetyssä taiteen ja kirjallisuuden foorumissa. Hän asetti samalla raamit koko hallintokautensa aikana toteutetulle taidepolitiikalle. Mao aloitti aiheen käsittelyn linjaamalla suoraan tavoitteensa uuden kommunistisen Kiinan kirjallisuudelle ja taiteelle: ”Tavoitteemme on varmistaa, että vallankumouksellinen kirjallisuus ja taide seuraavat oikeaa kehityksen polkua ja tarjoavat paremmin apua muulle vallankumoukselliselle työlle helpottaen kansallisen vihollisemme kukistamista ja kansallisen vapautuksen tehtävän saavuttamista.⁵⁰” Hän myös visioi sotilaallisen armeijan rinnalla työskentelevän kulttuuriarmeijan muodostamista aatteen tehokkaan levittämisen välineeksi⁵¹.

Kuva 9. Zhong Wen Hui, 毛主席来到俺庄生产田 / ”Puhemies Mao tuli Izhuan-gin pelloille”. 毛主席画集, 2019. Viitattu 21.5.2020. <http://www.gxbbs.cc/28753-1.html>.

Selkeimmin Mao avaa käsitystään taiteen merkityksestä lausueessaan, kuinka on syytä ”varmistaa että kirjallisuus ja taide sopivat vallankumouksellisen koneen kokonaisuuteen rakenteellisena osana, jotta ne toimivat vahvoina aseina kansan yhdistämisessä ja kouluttamisessa, sekä vihollista vastaan hyökkäämisessä ja sen tuhoamisessa, ja että ne auttavat kansaa vastustamaan vihollista yhtenä sydämenä ja yhtenä mielenä”⁵². Maon visiossa taidetta ei tehdä pelkästään taiteen vuoksi, vaan yhtä nimenomaista tarkoitusta varten. Tämä tarkoitus on oman aatteen voitto, käyttäen apuvälineenä sotilaallisten keinojen lisäksi kulttuuria.

Tavoitteiden saavuttamiseksi useimmiten pikkuporvaristoon kuuluvien taiteilijoiden on Maon mukaan tehtävä itse paljon työtä ymmärtääkseen kulttuuritaiston suurinta yleisöä, eli enimmäkseen kouluttamattomia työläisiä, maanviljelijöitä ja sotilaita. Hän suosi taiteilijoita siitä, että suurin osa heistä on kansaan nähden etuoikeutettuja, eikä edes tunne suurten massojen elämää tai ymmärrä heidän kieltään. Jotta taiteilijat pystyisivät

⁵⁰ Mao 1965, 69.

⁵¹ Ibid, 69.

⁵² Ibid, 70.

vaikuttamaan kansan mielipiteeseen vallankumouksellisuuden edistäjinä, heidän tulisi aktiivisesti opetella massojen kieli ja tyyli, tarjoten esimerkiksi omaa elämäänsä. Mao itse alkoi ymmärtää kansaa vasta ryhdyttyään vallankumoukselliseksi ja alettuaan elää aiemmin likaisina pitämiensä alempien yhteiskuntaluokkien jäsenten parissa.

Suuntaukseltaan oikeaa taidetta kykenee Maon mukaan luomaan vain taiteilija, joka on opiskellut eri yhteiskuntaluokkia ja näiden välisiä suhteita, fysiikkaa ja psykologiaa.⁵³ Mao ei puhu sanaakaan suureen massaan kuuluvien ihmisten kouluttamisesta taiteen aloille tai kansan parista löytyvistä taiteilijoista, vain koulutettuihin yhteiskuntaluokkiin kuuluvien taiteilijoiden aatteellisesta uudelleen koulutuksesta, jonka avulla heidän taitonsa saataisiin valjastettua sanoman edistämiseen.

Taiteen käytännöistä Mao toteaa, että vaikka uusi taide on suunnattava massoille, vanhoja perinteitä ja ulkomaisia vaikutteita ei tule suinkaan hylätä muuten kuin sisältönsä puolesta: ”meidän käsissämme näistä vanhoista muodoista, uudelleen muotoiltuina ja uuden sisällön läpikäymänä, tulee jotain vallankumouksellista kansan palveluksessa”⁵⁴. Toisin sanoen hän ei yritäkään kannustaa uuden Kiinansa taiteilijoita etsimään uusia ilmaisumuotoja, vaan käyttämään tyylejä joihin on jo totuttu. Aiheet on kuitenkin luotava massojen ymmärtämästä todellisuudesta ja popularisoitava taide: tehtävä siitä niin yksinkertaista ja selkeää, että toimeentulostaan kamppaileva kouluttamaton tavallinen kansalainen ymmärtää sen heti.⁵⁵

Taiteen arvioinnin kriteereiksi on Maon mukaan otettava taiteellisten ansioiden lisäksi sen poliittisen sanoman tehoaminen. Poliittiselta sanomaltaan vastavallankumouksellinen, taiteellisesti hieno teos on vaarallinen, kun taas oikeaa ajattelua edustava huono teos on arvoton. Vaikka yksinkertainen julistetaide iskulauseineen saattaa auttaa kääntämään ihmisiä aatteen puolelle, pyrkimyksenä tulee olla taiteellisesti korkeatasoista, poliittisesti oikeaoppista taidetta. Vihollista voi kuvata synkästi, mutta ideologisesti oikeaa elämää tulee Maon mukaan kuvata valoisasti ja kauniisti.⁵⁶

Mao suhtautui taiteeseen ja koko kulttuurielämäänsä hyvin tavoitelähtöisesti. Taide oli tapaa levittää hänen ajamaansa asiaa. Taiteilijan oli näin ollen opittava millaisia teoksia halutaan syntyvän, mikäli halusi jatkaa taiteen tekemistä. Kohderyhmänä oli ”kansa”, kouluttamaton massa, joka tarvitsi selkeitä kuvia ymmärtääkseen sanoman oikein. Kuvien tuli

⁵³ Mao 1965, 72–74.

⁵⁴ Ibid, 76.

⁵⁵ Ibid, 83.

⁵⁶ Ibid, 88–90.

olla hyvin tehtyjä ja kuvata kansaa kauniisti ja valoisasti, eli käytännössä ikään kuin ideaali kommunistinen maailma olisi saavutettu jo nyt. Maon ajan taide noudattaa uskollisesti hänen suuntaviivojaan: teokset ovat tekniseltä tasoltaan korkealaatuisia, politiikan läpitunkemia ja sanomaltaan hyvin selkeitä.

3.5 Samankaltaisuudet ja erot

Yhdistävä tekijä neljän käsitellyn hallitsijan taidepolitiikassa on aatteen edistäminen taiteen avulla. Mussolini oli suhtautumiseltaan salliva taiteen ilmaisunvapauteen ja mahdollisuuteen tehdä taidetta taiteen vuoksi, siinä missä Hitler, Stalin ja Mao tukahduttivat aatteen ulkopuolisen taidemaailman. Totalitaristinen järjestelmä mahdollisti sen, että taiteilijat myös toteuttivat valtio johdon taidekäsitystä, mikäli halusivat jatkaa taiteen tekemistä (tai Mussolinin Italian kohdalla saada parempaa näkyvyyttä ja tilauksia).

Taide on jokaiselle keino vaikuttaa kansaan realistisesti maalatuin, ideologiaa edesauttavin kuvin. Italian ja Saksan osalta aiheisto oli usein kansallismielistä, maskuliinisen heroista, mutta myös agraari-idyllistä ja kansaa arkipuuhissa esittävää. Vastaavaa kuvastoa löytyy myös Neuvostoliitosta ja Kiinasta, lisättynä työläiskuvastolla. Ideologisesti tehokkaan taiteen tuli olla kaunista katsottavaa, teknisesti hyvin tehtyä ja esittää ideaalista yhteiskuntaa positiivisessa valossa. Tämä ideaali yhteiskunta kuvataan aatteen täydellistymisen ajan tulevana idyllinä, ikään kuin se olisi olemassa jo nyt.

Läntisissä totalitarismeissa aatteellisen kuvataiteen tuli kunnioittaa perinteitä, koska aate puhui menneistä suuruuden ajoista. Itäisissä totalitaristisissa yhteiskunnissa taas perinteitä (ja länsimaisia malleja) tuli hyödyntää täysin uutta järjestelmää luotaessa. Lopputuloksena oli toisiaan hyvin vastaava kuvakieli.

Tärkeässä osassa kaikkien neljän maiden taiteessa olivat johtajien muotokuvat, vaikka johtajat eivät itse mainitsekaan kyseisen kuvaston merkitystä. Johtajien kaikkialla näkyvät kuvat toivat mukanaan heidän katseensa kaikkialle, muistuttaen vallitsevasta arvojärjestyksestä.

4 IHMISKUVAN TAPAUSTUTKIMUKSIA

Lähestyn totalitaristisen taiteen ihmiskuvaa tarkastelemalla miesten ja naisten kuvausta, kuinka kansaa esitetään ja millaisena johtaja näytetään. Materiaalinani käytän aikalais-taiteilijoiden aatteellisista teoksista kokoamiani gallerioita. Galleriat löytyvät liitteistä 1–4. Nämä lähemmin tarkasteltavat teokset valitsin kunkin käsiteltävän järjestelmän aikana tuotetuista aatteellisista teoksista niissä näkyvän aiheen perusteella, tai esimerkkinä toistuvista teemoista tai kuva-aiheista. Jokainen gallerioihin valikoimani teos edustaa siis useampaa samaa kuva-aihetta ja/tai teemaa käsittelevää työtä. Useampi samankaltainen teos galleriassa kertoo kyseisen aiheen yleisyydestä saatavilla olleiden teoskuvien joukossa.

Italialaisesta fasistisesta taiteesta oli löydettävissä vähiten teoksia ja erityisesti militaristisemmista teemoista löytyi suhteellisen vähän materiaalia. Teema oli aikanaan ollut hyvin suosittu, mutta nyt teoksista saattoi olla saatavilla vain näyttelyssä otettu mustavalkoinen valokuva. Saksan osalta vääristymää oli sotilaskuvaston suuntaan, johtuen paljolti siitä, että materiaalia kokoaa nähtäville lähinnä nykypäivän kansallissosialistit. Neuvostoliiton sosialistisesta realismista löytyi helposti paljon esimerkkejä sekä englannin- että venäjänkielisiltä sivuilta, erityisesti museoiden onlinegallerioista. Maoa kuvaavien teosten kokoelmasivustoja löytyi todella paljon, esimerkiksi otsikolla ”126 kuvaa Puhe-mies Maon syntymän 126. vuosipäivän kunniaksi!”. Yhdeltä Mao-teoksia kokoavalta si-vulta saattoi löytää enemmän teoskuvia kuin muutamalta suurimmalta Italian fasistisen taiteen sivustoilta yhteensä.

Aatteellisuuden mittarina käytin taiteilijoiden kannanottoja politiikkaan: oliko teos esimerkiksi ollut näytteillä fasistisessa tai kansallissosialistisessa näyttelyssä, tai taitelija/teos todettu myöhemmin aatteelliseksi. Stalinin Neuvostoliitossa ja Maon Kiinassa vain aat-teeseen sopivaksi katsottu taide pääsi julkistetuksi, jolloin aikanaan esille päässyt teos sopi myös minun kriteereihini.

Tarkasteltavien teosten löytämiseksi kävin läpi taiteilijoita ja heidän töitään käsitteleviä sivustoja, lehtiartikkeleja, lähdekirjallisuuttani sekä totalitaristisia aatteita kannattavien henkilöiden ylläpitämiä nettigallerioita. Kirjallisuudessa mainittuja teoksia etsin onlineläh-teistä kirjojen kuvituksen skannaamisen sijaan. Varmistin teosten olevan tarkastellulta ajanjaksolta, joko etsimällä teoksen valmistumisvuoden, taiteilijan aktiivisuuden ajan mu-kaan tai viime kädessä työn sisällön perusteella. Poikkeuksena tästä säännöstä on

Puhemies Maoa kuvaavien teosten galleria. Kiinalaisissa lähteissä ilmoitettiin teoksen valmistumisvuosi vain harvoin. Lisäksi 2000-luvulla maalattu työ saattoi olla sekä aiheeltaan että toteutukseltaan kuin vuodelta 1970.

Internethauissa käytin hakusanoina sekä suomen- ja englanninkielisiä termejä että italian-, saksan-, venäjän- ja kiinankielisiä fraaseja. Esimerkkeinä: "arte fascista" / "fasistinen taide", "Kunst im dritten Reich" / "kolmannen valtakunnan taide", "Социалистический реализм" / "sosialistinen realismi" ja "毛主席画集" / "maalauksia puheenjohtaja Maosta".

Teosten nimet ovat mukana alkuperäiskielellä, mikäli vain mahdollista. Käännökset ovat omiani tai konekäännösavusteisesti tehtyjä. Useimmissa totalitaristisissa töissä teosten nimet ovat maalauksen sisältöä kuvaavia, joten nimien osalta koin idean välittymisen tärkeämmäksi kuin tarkkuuden. Lähestulkoon kaikista töistä ei ollut saatavilla tietoa tekniikasta tai koosta, joten olen jättänyt nämä tiedot merkitsemättä liitetiedostojen gallerioiden kaikista teoksista.

4.1 Komeat miehet Italiassa

1910–40-lukujen italialaisessa taiteessa kuvatut miehet voi jakaa karkeasti seuraavasti: atleettiset nuoret miehet vapaa-ajan tai urheilusuoritusten parissa, sotilaskuvasto (mukaan lukien fasistien lapsijärjestön balillat), työläiset ja maaseudun asukkaat, sekä symbolistisella kuvakielellä maalatut mytologiset tai arkkityyppiset hahmot. Tavallista kaupunkilaista arjessa kuvataan harvoin.

Tyylillisesti teokset vaihtelevat futuristisesta ilmaisusta realistiseen

Kuva 10. Filippo De Pisis, Il Bacchino / "Nuori Bacchus". Akvarelli. 1928. Modulazioni Temporal, 2019. Viitattu 19.5.2020. [https://www.modulazionitemporali.it/la-stanza-di-filippo-de-pisis-alla-villa-necchi-campiglio-di- /](https://www.modulazionitemporali.it/la-stanza-di-filippo-de-pisis-alla-villa-necchi-campiglio-di-/).

maalaukseen, painottuen kohti realismia 1930-luvun loppua ja 1940-luvun alkua kohti. Huomioitakoon, että fasistisen taiteen kanssa samaan aikaan Italiassa tehtiin mieskehoja kuvaavia teoksia, joissa ote vastasi enemmänkin perinteisten naisalastonkuvien asetelmia ja katsetta, kuin fasistista miehisen vahvuuden ihannoitua (kuva 10.). Nämä teokset olivat kuitenkin marginaalissa, eikä niitä näkynyt fasistisen taiteen näytteilyssä.

Kuva 11. Giacomo Balla, Ritratto di Primo Carnera / "Primo Carneran muotokuva". Öljy puulle. 109 x 100 cm. 1933. Arte Fascista. Viitattu 14.5.2020. http://www.artefascista.it/balla_giacomo_fascismo_architettu.htm.

Yleinen huomio mieskuvista on kehollinen esteettisyys: Miehet esitetään hyväkuntoisina ja lihaksikkaina, hyvin istuvissa vaatteissa tai rintakehä paljaana. Rotevampikin miesvartalo esitetään vahvana, eikä kuvastossa näy ylipainoisia ihmisiä tai esimerkiksi heiveröisiä vanhuksia.

Maskuliinisuutta, vauhtia ja voimaa ihannoineiden futuristien urheilijoita kuvaavissa teoksissa suorastaan herkutellaan lihaksilla. Tausta on töissä suuntaa antava, vauhdin ja voiman tuntua lisäävä, enimmäkseen abstrakti. Fasistista realismia edustavissa urheilukuvissa mieskehon vahvuus on korostetussa asemassa, suorastaan lihastutkielmien muodossa (kuva 11.). Novecenton tyyllisissä urheiluaiheisissa teoksissa kehollisuus on vahvasti läsnä, mutta enemmänkin tunnelmana kuin kehon palvontana. Muussa kuin futuristisessa taiteessa urheilukuvasto on vähäisempää verrattuna levollisen tunnelmallisiin vapaa-ajan viettoa kuvaaviin teoksiin. Niissä ihmiset ovat pysähtyneitä hetkeen, he ovat samassa tilassa mutta eivät välttämättä yhdessä, yksilöinä, mutta keskenään saman kaltaisina (kuva 12.). Aikuisten miesten lisäksi novecento-töissä kuvataan nuorukaisia vapaa-ajallaan, pysähtyneessä tunnelmassa.

Sotilaskuvastossa teosten kuva-aiheet vaihtelevat yksittäisen balillan herkstä muotokuvasta taistelukohtauksiin, joukkovoiman osoituksiin ja teoksiin, jossa uniformupukuinen mies on selkeästi yksilö. Toisen maailmansodan sotatannerkuvia ei aineistossa näkynyt. Tämä ei ole yllättävää, sillä toisin kuin Saksa tai Neuvostoliitto, Italia ei lähettänyt joukkojensa mukaan rintamataiteilijoita.

Kuva 12. Carlo Carrà, I Nuotatori / "Uimarit". Öljy kankaalle. 63,5 x 108,5 cm. 1930–1932. WikiArt, 2018. Viitattu 13.5.2020. <https://www.wikiart.org/en/carlo-carra/i-nuotatori-1932>.

Kuva 13. Gerardo Dottori, Polittico della Rivoluzione fascista / "Fasistisen vallankumouksen polyptyyppi". Öljy puulle. Yksityiskohta. 1934. Art Contrarian, 2014. Viitattu 14.5.2020. <http://art-contrarian.blogspot.com/2014/05/fascist-era-paintings-on-display-in-rome.html>.

Futuristien sotilaat eivät ole heidän urheilijakuvaustensa kaltaisia lihaksikkaita voiman esikuvia, vaan yksilöllisyyden menettäneitä sotakoneiston osia (kuva 13.). Fasistien näyttelyissä olleissa militaristisemmissä realistisissa teoksissa mustapaidat marssivat kaduilla ihmisten ihaillessa, naiset ovat kuin ekstaasissa katsellessaan paidattomia

fasisteja, tai mustapaidat itse vaikuttavat palvovan Mussolinia. Teoksissa, joissa varsinainen aihe ole militaristinen, sotilaan ja mustapaidan kuva muuttuu. Hän ei ole osa pelottavaa joukkovoimaa vaan tavallinen ihminen sotisovassa, osa yhteisöään muiden ihmisten joukossa, joissain teoksissa jopa herkkä. (Kuva 5. sivulla 17.)

Kun mies ei ole urheilemassa, viettämässä vapaa-aikaa tai palveluksessa, hän on töissä tai kuuntelemassa Mussolinin puhetta. Fasistiajan työelämän kuvaukset ovat hyvin maatalouspainotteisia, osasyynä todennäköisimmin se, että Cremonan taidepalkinnon teemoina olivat esimerkiksi ”leipä” ja ”taistelu viljasta”. Maatalouskuvauksissa yksilöinä kuvatut miehet ovat selkeästi tekemässä raskasta, tärkeäksi koettua työtä. Heitä ei romantisoida, ”robotisoida” tai esitetä voimanpesinä, vaan kuvataan arvostavasti. Muut työläiset saavat toisenlaisen kohtelun: kalakauppias kuvataan ylävartalo paljaana, kiinteän lihaksikkaana, samoin laivaa kiskovat lautturit. Rakennustyöläisten kuvaukset puolestaan vertautuvat urheilijoihin lihasten ylistyksessään.

Tavallista kotia kuvataan harvemmin. Poikkeuksena tästä ovat jotkut ”Ducen radiopuhetta kuuntelemassa” -teeman maalaukset. Teoksissa vakavaimmeiset ihmiset ovat koontuneet koko perheen voimin radion ääreen Mussolinin tuijottaessa seinältä. Näissä tunnelmaltaan hartaisissa kuvissa mies on ensisijaisesti perheen isä, kuuntelemaan keskittynyt, mutta silti läsnä oleva ja välittävä (kuva 14.). Saman teeman ulos sijoitetuissa kuvauksissa toistuu harras tunnelma ja teoksia katsoessaan saa miellelyhtymän uskonnollisen tilaisuuden todistamisesta. Tämä on todennäköisesti tarkoituksellista, kun kuvaan on tuotu yhteen eri ammattien edustajia sanan kuulemisen äärelle.

Kuva 14. Donato Frisia, Discorso della proclamazione dell'Impero ascoltato dalla mia famiglia / ”Kuuntelen perheeni kanssa puhetta imperiumin julistamisesta”. Öljy kankaalle. 128 x 150 cm. 1939. Novecento, 2019. Viitattu 13.5.2020. <http://www.novecento.org/uso-pubblico-della-storia/il-regime-nellarte-premio-cremona-1939-1941-3524/>.

4.2 Saksalaisen naisen paikka

Kansallissosialistisen Saksan taiteessa naiselle annettu rooli on hyvin kapea. Nainen kuvataan pääasiallisesti joko maalaisemäntänä työssään, äitinä tai alastomana. Nuoren naisen roolina on olla reipas maalaistyttö, Deutsche junge Mädelin (Saksan tyttöliitto, Hitlerjugendin tyttöjen jaosto) jäsen tai sotilaita matkaan lähettävä kotirintaman symboli.

Maalaisympäristöön sijoittuvissa kuvissa nainen on työteliäs maanviljelijä, joko yksin tai kumppaninsa rinnalla (kuva 15.). Näiden teosten kuva-kieli muistuttaa vahvasti sosialistisen realismin teoksia. Maalaisnaisten kuvauksissa yhden pienen osa-alueen muodostavat etnografisiksi laskevat työt, joissa kuvataan Saksan eri alueiden ihmisiä kansallispuvuissaan – usein vaka-vailmeisinä poseeraamassa. Työntekoa maaseudulla kuvaavat teokset ovatkin harvinaisia esimerkkejä naisesta yhteiskunnan aktiivisena toimijana, lukuun ottamatta joitain maalauksia, joissa kuvataan punaposkisia olutravintolan työntekijöitä.

Merkittävin naiselle annettu rooli on olla äiti, kansallissosialistisen aatteen mukaisesti. Yksi aatteen kulmakivistä oli lisätä ”rotupuhtaiden arjalaisten” määrää ensimmäisen maailmansodan jälkeen laskeneen syntyvyyden jäljiltä kannustamalla naisia saamaan paljon lapsia. Tämä monilapsisen äitiyden ihanne näkyy myös taiteessa. Äitihahmo kuvataan usein tyynenä ja rauhallisena, sylissä pienokainen (kuva 16). Monessa maalauksessa äidillä on ympärillään

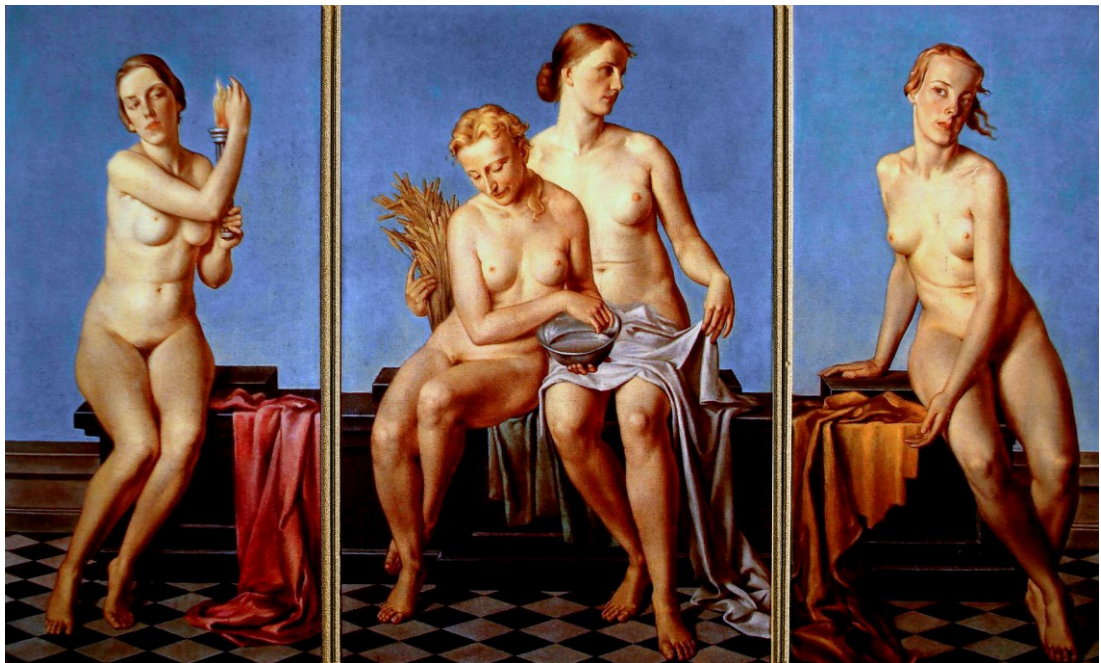
Kuva 15. Georg Ehlig, Weinbergsarbeiterin / ”Viinitarhan työntekijä”. 1937. German Art Gallery. Viitattu 17.5.2020. <https://germanartgallery.eu/georg-ehlig-kranzljungfer/>.

Kuva 16. Ivo Saliger, Mutter mit Kind, auf einer Waldwiese Sitzend / ”Äiti ja lapsi istuvat metsässä”. Öljy kuitulevyille. 80 x 70 cm. Renegade Tribune, 2020. Viitattu 17.5.2020. <http://www.renegadetribune.com/ivo-saligers-pictures-of-light-and-darkness/>.

useampia lapsia. Teokset joissa kuva-aiheena on vain äiti lapsineen, ovat usein hyvin asetelmallisia, kun taas perhekuvaukset antavat mielikuvan kurkistuksesta tavallisen saksalaisen perheen elämään yhdessä pysäytetyssä hetkessä.

Kansallissosialistisen taiteen yleisimmin näkyvät esimerkit sotilaineen, hitlereineen ja äiteineen oli odotettavissa, mutta alastonkuvien ja niitä maalaavien taiteilijoiden määrä oli yllättävän suuri. Osassa teoksista aihe on mytologinen tai niissä kuvataan arkityyppejä (kuva 17), mutta useimmiten raukeakatseisten naisten kuvaukset tuovat lähinnä mieleen galleriakelpoisen erotiikan, jolla esitellään arjalaista naiskauneutta. Alastonkuvien suosio ilmeisesti kasvoi sodan alkamisen myötä, eikä niitä nähdäkseen tarvinnut välttämättä päästä taidegallerioihin. Suurempiin näyttelyihin päätyneitä töitä esiteltiin saksalaisissa lehdissä ja niistä painettiin postikortteja, myös näistä eroottisävytteisistä teoksista.

Kuva 17. Adolf Ziegler, Die vier Elemente / "Neljä elementtiä". Öljy kankaalle. 180 x 300 cm. 1937. Teos kuului Adolf Hitlerin henkilökohtaisiin kokoelmiin ja oli sijoitettu hänen takkansa yläpuolelle. Forbes, 2014. Viitattu 17.5.2020. <https://www.forbes.com/sites/jonathonkeats/2014/05/14/see-the-kitschy-triptych-that-hung-over-hitlers-fireplace-and-how-it-impacted-german-art-at-this-new-york-exhibit/#623b5e14ae32>.

4.3 Neuvostokansaa

Stalinin valtakauden Neuvostoliiton sosialistisen realismin tyyliin teoksissa esiintyvän neuvostokansan kuvan voisi tiivistää kahteen sanaan: iloinen toimeliaisuus. Töitä tehdään reippain ilmein, vapaa-aikana tanssitaan, lauletaan ja urheillaan, opiskelut sujuvat iloisesti. Aina välillä joku pääsee suureksi onnekseen tapaamaan Isä Aurinkoista. Tunnelma on synkkä vain teoksissa, joissa kuvataan neuvostoaikaa edeltäviä vuosia tai toisen maailmansodan tapahtumia.

Teoksissa kuvatut ihmiset edustavat monipuolisesti eri ikäluokkia pikkulapsista vanhuksiin ja heidät esitetään hyväkuntoisina ja terveinä. Tapahtumapaikat vaihtelevat maalaismaisemista kaupungin vilinästä, tehtaista kokoussaleihin, kouluihin ja koteihin. Sekä miehet että naiset esiintyvät aktiivisina toimijoina työelämässä, monilla eri aloilla. (Kuva 18.)

Kuva 18. A.G. Sittaro, Комсомолки завода Светлана / "Komsomolin naisia Svetlanan tehtaalla". 1937. Soviet Art. Viitattu 20.5.2020. <https://soviet-art.ru/one-picture-artists-soviet-art-gallery/>.

Maalle sijoittuvia teoksia on paljon, mikä ei ole yllättävää valtiossa, jossa maalaisväestön osuus koko populaatiosta oli suuri. Maalaiselämää kuvataan varsin monipuolisesti työnteosta sadonkorjuujuhliin, lepohetkistä vauhdikkaaseen vapaa-ajan viettoon, luonnon helmassa opiskelusta vaaliurnilla käymiseen. Teoksista saatava kuva kertoo maailmasta, jossa tehdään ahkerasti töitä pelloilla ja saadaan tulokseksi notkuvia ruokapöytiä, joiden ympärille kokoontuu punaposkisia ja onnellisia ihmisiä. (Kuva 19.) Aikaa riittää lukutuokioihin. Osa näistä yltäkyläisyyttä ylistävistä teoksista on tehty aikaan, jolloin maassa vallitsi todellisuudessa paha nälänhätä.

Kuva 19. Arkadi Plastov, Колхозный праздник / "Kolhoosin loma". 1937. The Art Newspaper Russia. Viitattu 18.5.2020. <http://www.theartnewspaper.ru/posts/260/>.

Kaupunkikuvauksissa neuvostokansalaiset kiirehtivät paikasta toiseen, suuret väkijoukot osallistuvat paraateihin ja nuoret urheilevat kadulla. Hyvinvoivat lapset leikkivät puis-toissa ja siisteillä kaduilla ajellaan uuden uutukaisilla autoilla. Kaupunkilaiset vaikuttavat maalaisiin verrattuna kiireisemmiltä, mutta mistään ei ole puutetta.

Muuta kuin maataloustöitä kuvaavissa teoksissa esitetään tuottavan työn tekijöitä, erityisesti tehtaissa, mutta myös esimerkiksi rakennustyömailla ja koulun opettajana (kuva

20.). Lapset kuvataan useimmiten joko leikkimässä tai osallistumassa pioneerien toimintaan. Nuorten kohdalla Komsomolin (kommunistisen puolueen nuorisjärjestö) jäseneksi pääsemisestä on maalattu lukuisia tauluja, korostaen järjestöön liittymisen merkitystä.

4.4 Kiinan suuri johtaja

Mao on Kiinan maalaustaiteessa todella paljon kuvattu aihe. Hänestä maalattiin muotokuvia

jo ennen hänen lopullista valtaan nousuaan ja häntä kuvataan vieläkin kiinalaisessa nykytaiteessa. Käsittelemistäni totalitaristisista johtajista pisimpään hallinnut Mao ehti uransa aikana rakentaa ympärilleen valtavan henkilökultin. Pitkä ura antoi myös paljon aiheita maalauksiin, joissa kuvataan enemmän tai vähemmän tosia tapahtumia. Teosten tyylit vaihtelevat perinteisestä kiinalaisesta länsimaiseen klassiseen maalaustaiteeseen, sekä näiden yhdistelmiin.

Maon koko poliittinen ura nuoresta vallankumouksellisesta Kiinan kansantasavallan perustajaksi on ikuistettu lukemattomiin maalauksiin. Näissä teoksissa Mao marssii

Kuva 20. Nina Veselova, Награжденный учитель / "Palkittu opettaja". 1950. "Gallery". Viitattu 17.5.2020. <https://www.oph-art.ru/ru/author/Veselova-Nina-Leonidovna.html>.

sotajoukkojensa eturintamassa, ylittää Jangtse-jokea, pohtii tulevaisuutta kaukaisuuteen tähyten, opettaa aatetta kiinnostuneille kuulijoilleen ja tekee kaiken tämän väsymättömästi. Hän on pohdiskelevan vakavilmeinen, mutta syttyy puhuessaan hymyyn. Hän on koko ajan ehdottoman esikuvallinen vallankumouksen johtaja. (Kuva 21.)

Erittäin suosittu teema Maoa käsittelevissä teoksissa on suuri johtaja kansansa parissa. Näissä töissä Mao tapaa hymyileviä lapsia, marssii iloisten työläisten tai maanviljelijöiden kanssa, hoitaa haavoittuneita, kiertelee tehtaisa,

Kuva 21. Li Baolin, 毛主席和牧羊人 / "Puhemies Mao ja paimen". 毛泽东的36幅对联·文采了得!, 2017. Viitattu 21.5.2020. http://www.sanku-aijiaoyu.com/Article_show.asp?id=801.

Kuva 22. Wu Shanming, Wu Guoting & Wu Ziqiang, 星星之火可以燎原 / "Yksi kipinä voi sytyttää ruohikkopalon". 国画, 2013. Viitattu 22.5.2020. http://m.jb.mil.cn/gcww_4628/yspjs/gh/201705/t20170531_23979.html.

tarttuu lapion varteen kaivoksella ja ehtii hymyn kertaakaan hyytymättä pysähtyä tupakalle pahaisten lammaspaimenien kanssa (kuva 22.). Pelkkä hänen läheisyytensä saa ympärillä olevat ihmiset hehkumaan onnellisuudesta, oli tilaisuus sitten puoluekokous tai levähdystauko nuotiolla kesken sisällissodan melskeitä.

Kun Mao esiintyy teoksessa yksin, hänet nähdään arvokkaana valtiomiehenä katsele-
massa ylväänä jonnekin kauas
tulevaisuuteen tai kohdistuen
silmänsä suoraan katsojaan.
Hän voi kuitenkin näyttäytyä
myös joviaalina vanhana her-
rana, joka voisi olla kuin kuka ta-
hansa hyvin syönyt vanhempi
kiinalainen mies tupakkeineen
ja yksinkertaisine vaatetuksi-
neen. Maalausten Mao luo mie-
likuvaa elämää suuremmasta
ihmisestä, joka on kaiken saa-
mansa palvonnan arvoinen.
(Kuva 23)

Kuva 23. Bofang Jing, 毛主席和外国朋友 / "Puhe-
mies Mao ja ulkomaiset ystävät". 1966. 【美术大
观园】：当代名家笔下的毛主席，2019. Viitattu
21.5.2020.
https://www.sohu.com/a/292007426_100141112.

Todellinen Mao oli henkilökohtaista hygieniaansa laiminlyövä mies, joka kärsi muun muassa täistä ja iho-ongelmista. Hän ei muutenkaan viettänyt terveellistä elämää⁵⁷, toisin kuin teosten terveyttä uhkuva mies.

4.5 Yhtäläisyyksiä ja eroja

Keräämästäni kuvamateriaalista löytyi neljän totalitaristisen esimerkkivaltion tuottamasta kuvataiteesta seuraavanlaisia yhtäläisyyksiä ja eroja. Italian futuristeja ja Kiinan perinteistä maalaustaidetta lukuun ottamatta teokset ovat tyylillisesti hyvin lähellä toisiaan.

⁵⁷ Retief & Wessels 2009.

Kaikissa kuvataan ihanteellista todellisuutta, eräänlaista fantasiaversiota realistisesta kuvauksesta. Iloiset ja reippaat nuoret ihmiset aatteen nuorisjärjestön mukaisissa tamineissa esiintyvät kaikissa tarkastelemissani kulttuureissa, samoin ahkerat maaseudun työntekijät.

Valtion johtaja on kaikissa tärkeä aihe ja hän on usein läsnä myös siellä missä ei ole fyysisesti: Johtaja on nähtävänä kuvana seinällä ihmisten kotona tai radiosta hartaasti kuunneltuna äänenä.

Miehet ovat kaikkialla aktiivisia toimijoita moninaisilla elämän alueilla. Läntisissä totalitarismeissa tehdastyöläinen on selvästi vähemmän kuvattu aihe kuin itäisissä. Tätä voi selittää se, että sekä Italiassa että Saksassa oltiin hyvin perillä Neuvostoliiton tehdastyötä ja -työläisiä ylistävistä teoksista ja aihe koettiin sekä fasismin että kansallissosialismin vihollisaatteen, kommunismin, ilmentymiksi.

Sotilaiden kuvaukset ovat yhtäläisiä, oli kyse sitten taistelun kärsimyksien kuvauksista tai urheina etenevistä joukoista. Kansa kuvataan kaikkialla päättäväisen työteliääksi ja ahkeraksi, komeaksi ja kauniiksi. Itäisissä totalitarismeissa korostuu kuitenkin suorastaan ylenpalttinen onnellisuus, lännessä ilmeet ovat vakavampia.

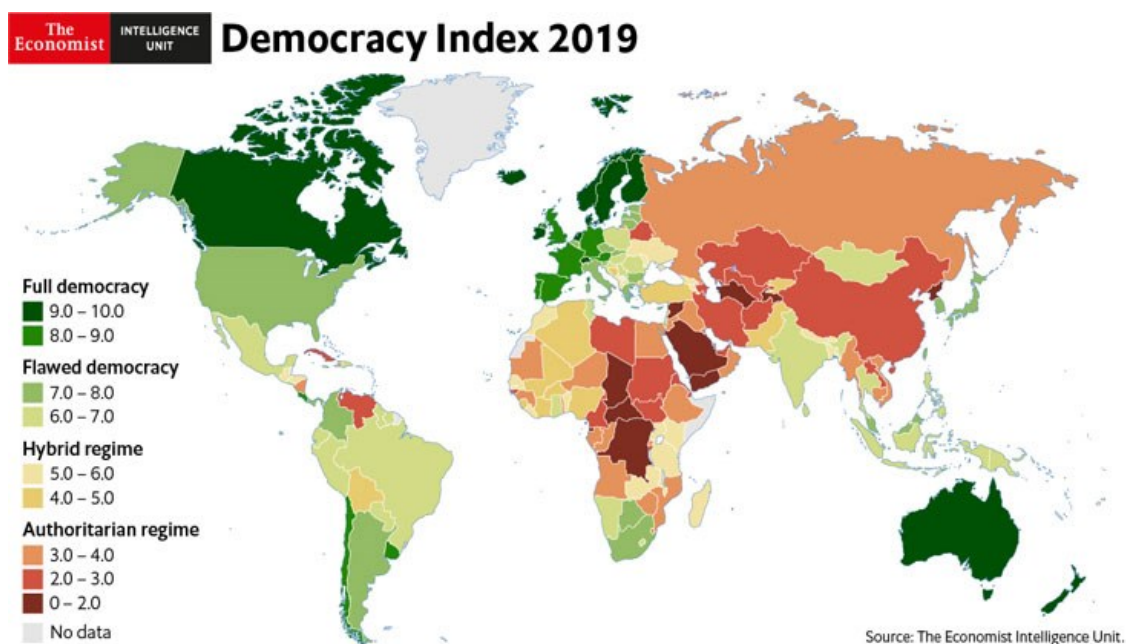
Naisen rooli on lännessä varsin passiivinen maalaisemännän ja äidin tehtävän ulkopuolella. Idässä tuleviksi teollisuusmahdeiksi pyrkivät, valmiiksi väkirikkaat valtiot puolestaan tarvitsivat koko väestönsä työponnistusta ja kuvasivat naiset osallistumassa työtehtäviin hyvin monipuolisesti.

Alastoman kehon kuvausta pidettiin Kiinassa lajina, joka ei kuulu korkeatasoiseen taiteeseen ja näin ollen sitä ei näy kiinalaisessa sosialistisessa realismissa – vaikka osassa teoksia esitetäänkin ihmisiä vähemmissä vaatteissa, lihakset erottuen ja vartaloiden muotoja ihailien. Neuvostoliitossa alastonkuvia tehtiin, mutta ei samassa mittakaavassa kuin Italiassa tai varsinkaan Saksan taiteessa.

5 TRUMP

Totalitarismi ei ole kadonnut maailmasta. Tiukan totalitarismin määritelmän mukaan nykyisiin totalitaristisiin valtioihin kuuluvat Pohjois-Korea ja Eritrea. Totalitarismia lievempi itsevaltainen, autoritaarinen hallintojärjestelmä löytyy tällä hetkellä useista valtioista. Määritelmät vaihtelevat jonkin verran ja esimerkiksi Unkari ja Puola voidaan laskea joko vajaisiin (flawed) demokratioihin tai autoritaarisiin.

The Economist Intelligence Unit -sivuston demokratiatilasto (kuva 24.) on usein lainattu lähde valtion demokratian tilasta, tosin siellä ei avata täysin luokittelun perusteita⁵⁸ ja näin ollen ei ole selvää miksi esimerkiksi erittäin huolestuttavan kehityksen Unkaria ei ole laskettu autoritaarisiin valtoihin.

Kuva 24. Demokratiatilasto. 2020. The Economist Intelligence Unit, 2020. Viitattu 27.5.2020. <https://www.eiu.com/topic/democracy-index>.

⁵⁸ The Economist Intelligence Unit 2020.

5.1 Trumpin totalitaristiset pyrkimykset

Valitsin tarkasteltavaksi esimerkiksi nykypäivän johtajasta presidentti Donald Trumpin, vaikka hänen johtamaansa valtiota ei lasketakaan autoritaarisiin tai totalitaristisiin maihin. Seuraan varsin aktiivisesti maailmanpolitiikkaa ja Trump on mielestäni osoittanut runsaasti totalitaristisia pyrkimyksiä, joiden toteutumista on estänyt Yhdysvaltain poliittinen ja perustuslaillinen järjestelmä. Yhdysvaltojen presidenttiä on kylmästä sodasta lähtien usein tituleerattu ”vapaan maailman johtajaksi”, joten on kiinnostavaa luoda tarkempaa katsausta tilanteeseen, jossa tämän johtajan toiminta on vähintäänkin ongelmallista.

Totalitarismin piirteiden määrä vaihtelee eri tutkijoiden teksteissä, mutta yleisimmin toistuvia on kymmenen⁵⁹. Trumpin puheet tai toimet sopivat näistä hyvin tai suhteellisen hyvin useimpiin, kuten seuraavaksi erittelen. Hänen puheensa eivät määritä Yhdysvaltain politiikkaa niin täysin kuin hän ehkä toivoo, eikä valtiota voi sanoa edes autoritaariseksi, mutta totalitaristiset pyrkimykset tulevat kuitenkin mielestäni varsin selkeästi ilmi.

Totalitaristisissa järjestelmissä luvataan hajottaa vanha korruptoitunut järjestelmä ja korvata se uudella; Trumpin vaalilauseisiin kuului ”Drain the Swamp!”⁶⁰, jolla viitattiin liittovaltion hallinnon puhdistamiseen korruptiosta. Hän myös kampanjoi politiikan ulkopuolisuudellaan.

Trump on fanaattisimmille seuraajilleen erehtymätön, lähestulkoon messiaaninen hahmo. Hän lietsoo seuraajakuntaansa poliittisissa tilaisuuksissaan totalitarismeille tyyppillisen karismaattisen johtajan tavoin⁶¹. Lisäksi Yhdysvaltain Republikaaninen puolue henkilöityy nykyään vahvasti Trumpiin. Puolue ei ole kehittynyt massaliikkeeksi Trumpin hallinnon aikana, vaan kannatusluvut ovat pysytelleet varsin samoina kuin ennen Trumpia.⁶²

Johtajan asemaa pönkitetään pitämällä hallinnossa toimivat alaiset epävarmoina uransa jatkuvuudesta, jolloin uskollisuudesta tulee tärkeämpää kuin pätevydestä. Trumpin hallinnossa vaihtuvuus on ollut suurta, ja hän on aktiivisesti pyrkinyt puhdistamaan virkamiehistöstä henkilöitä, joiden ei katso tukevan itseään tarpeeksi⁶³.

⁵⁹ Baehr 2006, 2344–2345.

⁶⁰ @realDonaldTrump 18.10.2016.

⁶¹ Jackson 2019.

⁶² Gallup 2020.

⁶³ Lutz 2020.

Trump pyrkii aktiivisesti murentamaan seuraajiensa luottamusta mediaan nimittämällä tätä todelliseksi kansan viholliseksi⁶⁴, sekä ohjaamaan median uutisointia leimaamalla nimeltä mainittuja sanomalehtiä valeuutisiksi. Hän myös kohtelee Fox News -kanavaa kuin se olisi hänen oma tiedonvälityskanavansa ja lähettää raivostuneita twiittejä, mikäli Fox Newsilla sanottu ei miellytä häntä⁶⁵.

Totalitaristisilla johtajilla on usein omat militaristiset joukot, jotka terrorisoivat johtajan epätoivottaviksi nimeämiä tahoja. Trumpilla ei ole hänen aloitteestaan perustettuja ryhmittymiä, mutta hän on toistuvasti puolustellut ja jopa kehunut aseistautuneita kannattajiaan, myös silloin kun nämä ovat marssineet osavaltion parlamenttiin⁶⁶. Keväällä 2020 maassa alkoivat Black Lives Matter -mielenosoitukset vastareaktionä useiden aseettomien ihmisten henkiä vuosittain vaativalle poliisien rasisiselle väkivallalle. Trump on suhtautunut hyvin negatiivisesti koko maahan levinneisiin mielenosoituksiin, mobilisoiden määräysvallassaan olevia liittovaltion tason sotilaallisia ja puolisotilaallisia joukkoja rauhallisesti käyttäytyviä mielenosoittajia vastaan.⁶⁷

Trump puhuu siirtolaisista vaarallisina ihmisinä, joiden maahan tulo pitäisi estää kokonaan muurien ja matkustuskieltojen avulla. Hän kuvailee eteläamerikkalaisia väkivaltaisiksi huumekauppiainiksi ja muslimeja terroristeiksi. Tämä on inspiroinut äärioikeistolaisia aseellisiin iskuihin⁶⁸. Siirtolaisvastaisuuden lisääntyminen Trumpin Yhdysvalloissa on näkynyt myös lainsäädännössä. Vuonna 2017 hän asetti matkustuskiellon seitsemästä muslimienemmistöisestä maasta tuleville.⁶⁹ Laittomasti maassa olevia etsivä ja keskitysleirimäisiksi kuvattuihin pidätyskeskuksiin⁷⁰ sulkeva ”siirtolaispoliisi” ICE (Immigration and Customs Enforcement) on saanut Trumpin aikana lisää rahoitusta ja valtaa.

Trump on toistuvasti ilmaissut ihailevansa autoritaarisia johtajia, mukaan lukien Pohjois-Korean Kim Jong-Unia⁷¹. Hän on useaan otteeseen ilmaissut twitter-tilillään ja poliittisissa tilaisuuksissaan haluavansa istua presidenttinä kauemmin kuin perustuslain sallimat kaksi kautta⁷², selittäen jälkeen päin vain vitsailleensa. Kevään 2020 aikana hän on toistellut vääriksi todistettuja väitteitään Yhdysvalloissa rehottavasta vaalivilpistä. Tämä on kasvattanut jo vuodesta 2016 alkaen kytenyttä huolta hänen aikeistaan pysyä

⁶⁴ Esim. @realDonaldTrump 5.4.2019.

⁶⁵ Esim. @realDonaldTrump 5.4.2019.

⁶⁶ Liptak 2020.

⁶⁷ Gjelten 2020.

⁶⁸ Mindock 2019.

⁶⁹ McGraw 2017.

⁷⁰ Levitz 2019.

⁷¹ Cillizza & Williams 2019

⁷² Goldstein 2019.

vallassa vaalituloksesta huolimatta⁷³. Huhtikuun 14. päivänä 2020 hän totesi lehdistön tiedotustilaisuudessaan, että Yhdysvaltain presidentin valta on totaalinen⁷⁴. Lausunto on täysin kyseisen valtion lakien vastainen. 27.5.2020 hän uhkasi useammassa twiitissä aikovansa ryhtyä toimiin Twitteriä vastaan tämän lisättyä faktantarkistusmerkinnän Trumpin viesteihin⁷⁵.

Trumpin Yhdysvalloissa ei ole pyritty toteuttamaan taloudellista kollektivismia tai hallinnon ohjaamaa kapitalismia, luotu sotilaallista yhteisöllisyyden kulttuuria ydinkannattajakunnan ulkopuolella, tai onnistuttu mobilisoimaan kansaa yhteistä vihollista vastaan edes koronaviruksen kohdalla.

5.2 Jon McNaughton ja hänen Trumpinsa

Jon McNaughton on amerikkalainen kuvataiteilija, joka suoritti alemman korkeakoulututkinnon Utahissa sijaitsevassa mormonien omistamassa Brigham Young Universityssa, valmistuen vuonna 1995 kuvittajaksi⁷⁶. Hän oli pitkään maisemiin ja uskonnollisiin aiheisiin keskittyvä taidemaalari, kunnes alkoi vuoden 2010 aikoihin maalata silloista Yhdysvaltain presidenttiä, Barack Obamaa kritisoivia teoksia. Obama-aiheiset teokset saivat Yhdysvaltain konservatiivit kiinnittämään McNaughtoniin huomiota ja vähitellen tuotantoon ilmaantui lisää konservatiivisia aiheita. Trumpia McNaughton ihailee avoimesti. Teosten maalausjälki on realistista, mutta sisältö symbolista: teoksissa ei kuvata todellisuutta sellaisena kuin se faktuaalisesti on, vaan sellaisena kuin taiteilija sen kokee, tai jollaisen hän toivoo sen olevan.

Valitsin McNaughtonin esimerkkitaiteilijaksi, koska häntä kutsutaan useissa lehtiartikkeleissa Trumpin hallinnon epäviralliseksi taiteilijaksi. McNaughton on lahjoittanut litografiotaan Arizonan republikaanien varainhankintaan, kuten sekä hänen itsensä että Trumpin signeeraamaan Trumpin muotokuvan⁷⁷. McNaughtonin mukaan hänen töitään näkevät ihmiset jakaantuvat kolmeen kategoriaan: niistä pitäviin, niitä inhoaviin ja niihin, jotka eivät yksinkertaisesti ymmärrä. Hän sanoo itse olevansa eniten kiinnostunut jälkimmäisistä.⁷⁸ Hänellä onkin tapana selittää maalauksensa mahdollisimman auki sekä

⁷³ Siders 2020.

⁷⁴ White House 2020.

⁷⁵ @realDonaldTrump 27.5.2020.

⁷⁶ Brigham Young University 2015.

⁷⁷ Sanzhes 2019.

⁷⁸ McNaughton 2020.

kotisivuillaan että sosiaalisen median tileillään. Töiden yhteyteen ei ole merkitty valmistumisvuosia, eikä tietoja alkuperäisten maalauksien koosta. Tästä syystä näitä tietoja ei löydy tässäkään yhteydessä. Galleria McNaughtonin Trump-aiheisista maalauksista löytyy liitteestä 5.

McNaughtonin kotisivuilla Trump-aiheiset teokset löytyvät yläotsikon ”Isänmaalliset” alta osiosta ”Americana”. Osion 31 teoksesta Trump esiintyy neljässätoista, joista yksi on muotokuva ja yhdessä hän on vain muotokuvana seinällä. Muut työt kuvaavat toisia yhdysvaltalaisia konservatiiveja, ”Amerikan kansaa”, historiallisia hahmoja ja uskonnollisia aiheita. Poliitikassa toimivia ihmisiä esiintyy myös Trump-aiheisissa teoksissa, niin vastustajia kuin hallinnon jäseniä, samoin kuin tavallisen kansan edustajiksi tarkoitettuja hahmoja. Todellisiin henkilöihin perustuvat hahmot ovat – Trump mukaan lukien – jokseenkin hämmentäviä: ne ovat tunnistettavia, mutta eivät kuitenkaan aivan esikuviansa näköisiä. McNaughtonin Trump esitetään todellista paljon nuorempana, huomattavan paljon hoikempana ja reilusti liikunnallisempana versiona todellisesta Trumpista (kuva 25). Tämä luo mielleyhtymiä totalitarististen valtioiden taiteilijoiden tapaan kuvata johtajaansa.

Pitkissä, välillä runomuotoon kirjoitetuissa teosten selitysteksteissään McNaughton nimeää maalaukseen sijoitetut ihmiset, avaa symboliikkaa ja ottaa samalla kantaa Yhdysvaltain politiikkaan. Hän muun muassa vastustaa poliisin väkivaltaisuutta protestoivaa urheilijoiden tapaa polvistua kansallislaulun aikaan, puhuu maahanmuuttajista invaasiona ja rikollisina, maalaa median edustajat klovneiksi, sekä kokee Trumpin pelastavan Amerikan liberaalilta rappiolta. McNaughtonin Trump on alaisistaan välittävä

Kuva 25. Jon McNaughton, All American Trump / "Koko Amerikan Trump". Punaisessa paidassa numerolla 45 Trump, sinisissä paidoissa Yhdysvaltain Demokraattisen Puolueen henkilöitä. Jon McNaughton Fine Art Company. Viitattu 27.5.2020. <https://jonmcnaughton.com/all-american-trump-10x15-litho/>.

atleettinen johtajahahmo, joka esiintyy pohtivana ja taiteellisenakin, mutta joka on valmis myös laittamaan kovan kovaa vastaan.

McNaughtonin maalausten maailma on hämmäntävä. Teoksia voisi pitää hyvin tehtynä parodiana twitterissä raivoavasta Trumpista ja hänen punaisissa Make America Great Again -lippalakeissaan vihaansa levittäivistä kannattajistaan. Taiteilija sanoo kuitenkin itse olevansa täysin tosissaan ja uskovansa asiaansa. Hänelle Trump on todellisuudessa sellainen, jollaiseksi hän presidenttinsä kuvaa. McNaughtonin teosten saama vastaanotto kertoo, että työt jakavat myös katsojia: kannattajat ihailevat niiden maailmaa ja toteutusta, muille teokset antavat aihetta lukuisiin omiin versioihin ja huumoriin. Seuraavaksi tarkastelen yhtä hänen teoksistaan ja tuon oman näkemykseni vierelle McNaughtonin oman selityksen teoksesta. (Kuva 26.)

Ulkopuolisen silmin katsottuna McNaughtonin teoksessa Sinua ei ole unohdettu alempaan tuloluokkaan kuuluva valkoinen amerikkalaisperhe on istuttanut taimen Valkoisen

Kuva 26. Jon McNaughton, You Are Not Forgotten / "Sinua ei ole unohdettu", 2017. Jon McNaughton Fine Art Company. Viitattu 27.5.2020. <https://jonmcaughton.com/you-are-not-forgotten-10x15-inch-open-edition-print/>.

Talon edustan puistoon. He eivät ole istuttaneet sitä viheralueelle, vaan jostain syystä sen ulkopuolelle, keskelle kulkureittiä. Isä on juuri istuttanut taimen, tytär seuraa vierestä, äiti on hakenut jostain kannullisen vettä ja on valmis kastelemaan tainta. Tapahtumaa on kerääntynyt seuraamaan suuri joukko ihmisiä, jotka ovat tapahtuneesta otettuja. So-tilas tekee kunniaa, vanhemmat veteraanit pitelevät kaatuneiden omaisille annettavia taiteltuja Yhdysvaltain lippuja ja poliisit taputtavat. Väkijoukosta löytyy moottoripyöräkerholaisen varusteissa oleva harmaapartainen mies, jalkansa menettänyt nuori veteraani sekä pyörätuolissa istuva vanha mies. Taustalla oleva mies on nostanut kädet kasvoilleen. Yleisön ilmeet ovat vakavia. Paikalle on saapunut myös presidentti Trump ja varapresidentti Pence. Pence seisoo ilmeettömänä, silmäillen vaivihkaa katsojaa. Trump on lähempänä perhettä kuin kukaan muu. Hän on astunut pieneltä näyttävillä kengillään käärmeen pään päälle. Kristilliseen saatanasymboliikkaan mahdollisesti liittyvä käärme on ehkä kuollut jo aiemmin, sen olemuksessa ei näy kuolinkamppailua. Trumpin ilme on outo ja hän ojentaa oikeata kättään perhettä kohti.

McNaughtonin omien sanojen mukaan teos käsittelee sitä, miten monet veteraanit ovat tunteneet itsensä hyljeksityiksi ja poliisit marginalisoiduiksi, samalla kun perheet kärsivät huonosta terveydenhuollosta, vähistä mahdollisuuksista ja hallinnon puuttumisesta heidän asioihinsa. Nyt on kuitenkin saatu presidentiksi Trump, joka ei unohda hänet valin-neita unohdettuja ihmisiä, eikä kumartaisi Washingtonille tai muille maille. Trump murskasi vapauden, oikeuden ja amerikkalaisen menestyksen esteet kantapänsä alle.⁷⁹

5.3 Trumpin minäkuva

Donald Trumpin presidentinkausi näyttäytyy politiikkaa seuraavalle valtaisana ristiriitaisuuksien sekamelskana, jossa puheilla ja todellisuudella on vain vähän tekemistä keskenään. Trumpin pidäkkeettömät oman älykkyyden, saavutusten ja suosion keuhut törmäävät todellisuuteen, jossa hän ihmettelee yleisesti tiedettyjä asioita täysin uusina, ja jossa saavutukset paljastuvat liioitteluksi. Lisäksi gallupit kertovat harvinaisen epäsuosituista presidentistä.

⁷⁹ McNaughton 2020.

Siinä missä kannattajat puhuvat presidentistä, joka kerrankin puhuu asioista niiden oikeilla nimillä, faktantarkistajien tilastot Trumpin lausumista valeista tai osatotuuksista lähestyvät kahdenkymmenen tuhannen rajapyykkiä⁸⁰. Seuraajilleen Trump näyttäytyy sotilaallisena rohkean, järkähtämättömän miehisyuden perikuvana, mutta saa julkisia raivokohtauksia vähäisimmästäkin kritiikistä.

Kävin läpi Donald Trumpin virallisella twitter-tilillä @realDonaldTrump lähetettyjä mediasisältöisiä viestejä (kuva 27.) vuoden 2019 alusta vuoden 2020 toukokuuhun. Twitter on Trumpin pääasiallinen sosiaalisen median viestintäkanava, vaikka hänellä onkin tilit sekä Facebookissa että Instagramissa. Esimerkkejä löydettyistä viesteistä kuvineen löytyy liitteestä 6.

Kuva 27. @realDonaldTrump, 27.11.2019, kuvakaappaus twiitistä. Viitattu 11.5.2020. <https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1199718185865535490>.

Kuva 28. @TrumpWarRoom 10.12.2019, kuvakaappaus twiitistä. Viitattu 11.5.2020. <https://twitter.com/TrumpWarRoom/status/1204503645607333888>.

Esimerkinä Trumpin vahvan miehen imagon representaation tarpeesta ja sen tavoitteen onnistumisesta käytännössä otettakoon pieni kuvamanipuloitu video. Videon lähetti alun perin twitteriin tili nimeltä @trumpWarRoom ja Trump lähetti sen edelleen. Videossa Trumpin kasvot oli manipuloitu Marvelin supersankarielokuvien Thanos-hahmon pään paikalle (kuva 28.). Yritys viestiä Trumpin olevan kuin supersankari muuttui sosiaalisessa mediassa nopeasti yleiseksi pilkan aiheeksi. Alkuperäisessä elokuvassa Thanos yrittää tappaa koko universumin asukkaat, epäonnistuen tavoitteessaan oman

⁸⁰ Kessler, Kelly, Rizzo & Lee 2020.

ylimielisyytensä ja epäpätevyytensä vuoksi. Lopuksi hän menettää supervoimansa. Hahmon alkuperäinen luoja kutsui Trumpia videon julkaisun vuoksi ylimieliseksi typerykseksi⁸¹.

8.3.2020 Trump lähetti uudelleen meemikuvan jossa hänet esitetään soittamassa viulua, viitesanoin ”Kuka tietää mitä tämä tarkoittaa, mutta se kuulostaa minusta hyvältä!” (kuva 29.). Kuvalla viitataan tarinaan Rooman keisari Neroista, joka soitti viulua Rooman palaessa. Meemi viittaa Trumpin vähätteleviin lausuntoihin koronavirusepidemiasta, mutta kuvan Twitteriin lähettänyt Valkoisen Talon viestintäpäällikkö Dan Scavino ei ilmeisesti ollut tietoinen tästä tai tunnistanut kulttuurihistoriallista viitasta.

Sosiaalisen median viesteissään Trump projisoi mielellään aggressiivisen vahvan miehen imagoa. Hän on harvemmin kuvien tai videoiden alkuperäinen lähde. Se sijaan hän lähettää uudelleen jonkun muun tekemän viestin. Usein toistuva kuva- ja videotyyppi on populaarikulttuuriin liittyvä kuvamanipulaatio, jossa Trumpin pää on liitetty jonkun vahvaksi ja maskuliiniseksi koetun hahmon kehoon. Trumpin kannattajien ja sellaisina esiintyvien trollitilien kommenttien perusteella he pitävät näitä kuvamanipulaatioita hienoina ja Trumpin taisteluntahtoista luonnetta kuvaavina. Vastustajat repivät välillä varsin rajuksi yltyvää huumoria Trumpin minäkuvan ja todellisuuden välisestä erosta. Kuvissa, joissa esiintyy Trump omana itsenään, kuvaa on käsitelty niin että hän näyttää todellista hoikemmalta. Minulle nämä kuvat näyttäytyvät nyky maailman versiolta silotelluista ja liioitelluista diktaattorien maalauksista.

Kuva 29. @realDonaldTrump 8.3.2020, kuvakaappaus twiitistä. Päivämäärän ero tekstissä mainittuun johtuu aikaerosta Yhdysvaltain ja Suomen välillä. Viitattu 28.5.2020. <https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1236778368533700609>.

⁸¹ Glynn 2019.

6 LOPUKSI

Olen tarkastellut tässä kirjallisessa opinnäytetyössäni neljän totalitaristisen valtion taiteen ihmiskuvaa. Analyysini perustuu totalitarististen johtajien taidekäsitykseen vaikuttaneeseen 1800–1900-lukujen vaihteen käsitykseen ihmisjoukkojen psykologiasta, erityisesti teoriaan kuvien käyttämisestä massojen ohjailuun.

Tutkimani kuvamateriaalin perusteella näissä järjestelmissä taiteella on käsitetty olevan välinearvo vallitsevan aatteen edistäjänä. Kuvat ovat lähtökohtaisesti propagandistisia, osa virallista kansan indoktrinaatiota, ei taidetta taiteen vuoksi. Totalitaristisessa taiteessa näytetään, miten asioiden kuuluu olla – tai miten kansalaisten pitäisi esittää asioiden olevan – ympäröivässä todellisuudessa. Näin ollen taiteessa esitetyn ihmiskuvan voi sanoa olevan oikean (ryhmä)identiteetin omaksumiseen ohjaavaa kuvastoa.

Havaitsin sekä yhteneväisyyksiä että eroja käsittelemieni järjestelmien maalaustaiteessa. Yhteistä on kaikkialla läsnä oleva, vahva johtajahahmo ja maalaisväestön runsas kuvaus. Työläiset ovat tärkeässä roolissa, mutta tehdasväestöä kuvataan paljon vain Neuvostoliiton ja Kiinan taiteessa. Lännessä tehdaskuvauksen katsottiin kuuluvan kommunistiseen kuvastoon ja sitä onkin vähemmän. Italian ja Saksan taiteessa naiselle on annettu paljon kapeampi rooli kuin neuvostoliittolaisessa ja kiinalaisessa kuvastossa. Kansallissosialistisen Saksan kuvataiteen miesrooli on esimerkeistä militaristisin.

Historiallisen tarkastelun lisäksi olen tutkinut totalitaristisia piirteitä omaavan nykyhetken valtionjohtajan, Donald Trumpin kuvaa. Tämän tein yhden esimerkkitaiteilijan, Jon McNaughtonin, sekä Trumpin itse itsestään levittämien representaatioiden kautta. Olen verrannut näitä kuvia historiallisten totalitarismien kuvakielestä tekemiini johtopäätöksiin ja todennut johtajakuvassa olevan yhteisiä piirteitä.

Tekstini teemat kytkeytyvät taiteelliseen työskentelyyni aiempien teosteni teemojen kautta, sekä taiteellisen opinnäytetyöni teoreettisena pohjana. Olen hyvin kiinnostunut keinoista, joilla ihmisiä pyritään ohjaamaan tuntemaan itsensä osaksi jotain tiettyä, menestyvänä esitettyä ideologiaa – tai vastavuoroisesti ymmärtämään olevansa ulkopuolinen, väärennäinen ihminen. Tulen todennäköisesti jatkamaan aiheen käsittelyä muussa taiteellisessa työskentelyssäni.

Totalitaristisissa järjestelmissä kansalaisista pyritään muokkaamaan uudenlaisia, aatteelle omistautuneita ihmisiä. Tätä pyrkimystä tehostetaan sekä antamalla esimerkkejä

toivotusta käytöksestä ja olemuksesta, että pakkokeinoin. Vääränlaisiksi leimattuja ihmisiä tehokkaasti tuhoavat totalitaristiset järjestelmät ovat näin ollen äärimmäinen esimerkki ihmisten ohjailuista taiteen avulla.

Koen tärkeäksi käsitellä ja tuoda taiteen avulla näkyville yhteiskunnassa tälläkin hetkellä esiintyviä ihmiskuvaan vaikuttamisen, sanellun samuuden ja toiseuttamisen keinoja. Tiedostettuja vaikuttamispyrkimyksiä on helpompi vastustaa. Poliittinen kuvataide saattaa keskittyä tällä hetkellä sosiaaliseen mediaan ja näyttäytyä tarkoituksellisen kömpelöinä meemikuvina, mutta sen tavoitteet ovat samanlaiset kuin 1900-luvulla: tietyn poliittisen ideologian ja/tai sen johtajan asian edistäminen.

LÄHTEET

BAEHR, P. 2004. Totalitarianism. Teoksessa: M.C. HOROWITZ, ed, *New Dictionary of the History of Ideas*. Farmington Hills, Michigan: Thomson Gale, pp. 2342-2348.

CILLIZZA, C. & WILLIAMS, B. 2019. 15 times Donald Trump praised authoritarian rulers. CNN. Viitattu 26.5.2020. <https://edition.cnn.com/2019/07/02/politics/donald-trump-dictators-kim-jong-un-vladimir-putin/index.html>.

DELBARS, Y., 2017. *The Real Stalin*. Abingdon-on-Thames: Routledge.

Democracy Index 2019. 2020. Sisällöstä vastaa The Economist Intelligence Unit. Viitattu 27.5.2020. <https://www.eiu.com/topic/democracy-index>.

DOMARUS, M., 1990. *Hitler - Speeches and Proclamations 1932–1945: The Chronicle of a Dictatorship*. Digitaalinen painos. Waucunda, IL: Bolchazy-Carducci Publishers. Viitattu 15.5.2020. <https://archive.org/details/tcahs/page/n852/mode/1up>.

FALASCA-ZAMPONI, S. 2000. *Fascist Spectacle - The Aesthetics of Power in Mussolini's Italy*. Berkeley & Los Angeles: University of California Press.

GJELTEN, T. 2020. Peaceful Protesters Tear-Gassed To Clear Way For Trump Church Photo-Op. National Public Radio. Viitattu 11.8.2020. <https://www.npr.org/2020/06/01/867532070/trumps-unannounced-church-visit-angers-church-officials>.

GLYNN, P. 2019, Thanos creator labels Donald Trump a 'pompous fool' after Avengers tweet. BBC. Viitattu 28.5.2020. <https://www.bbc.com/news/entertainment-arts-50741594>.

GOLDSTEIN, J. 2019. Donald Trump Jokes He'll Stay President 'Forever' in New Video Endorsing His 2020 Campaign. People. Viitattu 26.5.2020. <https://people.com/politics/donald-trump-suggests-stay-president-forever-video-endorsing-2020-campaign/>.

GOLOMSTOCK, I. 2011. *Totalitarian Art - in the Soviet Union, the Third Reich, Fascist Italy, and the People's Republic of China*. New York: Overlook Duckworth.

GROYS, B. 2008. *Art Power*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press.

GRUNENBERG, A. 2002. Totalitarian Lies and Post-Totalitarian Guilt: The Question of Ethics in Democratic Politics. *Social Research*, 69(2), ss. 358-379.

HIBBERT, C. & FOOT, J. 2020. Sisällöstä vastaa Britannica. Benito Mussolini. Viitattu 29.4.2020. <https://www.britannica.com/biography/Benito-Mussolini>.

HINGLEY, R.F. 2020. Sisällöstä vastaa Britannica. Joseph Stalin. Viitattu 1.5.2020. <https://www.britannica.com/biography/Joseph-Stalin>.

HITLER, A. 1941. *Taisteluni*. 3. ed. Helsinki: Werner Söderström.

Identity. 2020. Sisällöstä vastaa Merriam-Webster. Viitattu 21.4.2020. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/identity>.

JACKSON, P. 2019. Sisällöstä vastaa The Guardian. Donald Trump is the archetypal far-right charismatic leader. But his magic won't last. Viitattu 24.5.2020. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/jul/19/donald-trump-archetypal-far-right-charismatic-leader>.

Jon McNaughton. 2015. Sisällöstä vastaa Brigham Young University. Viitattu 27.5.2020. http://history.cfac.byu.edu/index.php/Jon_McNaughton.

KESSLER, G., KELLY, M., RIZZO, S., LEE, M., 2020. The Fact Checker's ongoing database of the false or misleading claims made by President Trump since assuming office. The Washington Post. Viitattu 25.5.2020. <https://www.washingtonpost.com/graphics/politics/trump-claims-database/>.

KUPARINEN, E. 2007. Saksan rappiotaide ja anarkismi. Teoksessa: HÄRMÄNMAA, M. & MATILA, M. (toim.) Anarkismi, avantgarde, terrorismi - Muutamia strategioita järjestyksen sotkemiseksi. Helsinki: Gaudeamus, ss. 153–183.

LE BON, G. 1896/2001. Crowd: A Study of the Popular Mind. Kitchener: Batoche Books.

LENIN, V. 1956. Teokset, 10. osa. Petroskoi: Karjalais-suomalaisen SNT:n valtion kustannusliike.

LEVITZ, E., 2019. With Trump's Migrant Camps, the History We Should Fear Repeating Is Our Own. *Intelligencer*. Viitattu 11.8.2020. <https://nymag.com/intelligencer/2019/06/aoc-holocaust-why-migrant-detention-centers-are-concentration-camps-explained.html>.

LIPTAK, K., 2020. Sisällöstä vastaa CNN. Trump tweets support for Michigan protesters, some of whom were armed, as 2020 stress mounts. Viitattu 27.5.2020. <https://edition.cnn.com/2020/05/01/politics/donald-trump-michigan-gretchen-whitmer-protests/index.html>.

LUKACS, J., BULLOCK, A., BULLOCK, B. & KNAPP, W.F. 2020. Sisällöstä vastaa Britannica. Adolf Hitler. Viitattu 24.4.2020. <https://www.britannica.com/biography/Adolf-Hitler>.

LUO, S. 2020. The Western Intellectual Behind China's Distrust of the Crowd. *Palladium Magazine*. Viitattu 7.5.2020. <https://palladiummag.com/2020/02/19/the-western-intellectual-behind-chinas-distrust-of-the-crowd/>.

LUTZ, E. 2020. Trump is Taking His Demand for Loyalty to the Next Level. *Vanity Fair*. Viitattu 27.5.2020. <https://www.vanityfair.com/news/2020/02/trump-is-taking-his-demand-for-loyalty-to-the-next-level>.

MAO, Z., 1965. Selected Works of Mao Tse-tung: Volume III. Beijing: Foreign Languages Press.

MCCLOSKEY, B., 2005. Artists of World War II. Westport: Greenwood Press.

MCGRAW, M., 2017. A timeline of Trump's immigration executive order and legal challenges. ABC News. Viitattu 11.8.2020. <https://abcnews.go.com/Politics/timeline-president-trumps-immigration-executive-order-legal-challenges/story?id=45332741>.

MCNAUGHTON, J. 2020. Jon McNaughton Fine Art Company. Viitattu 27.5.2020. <https://jonmcnaughton.com/>.

MINDOCK, C. 2019. Trump attacked immigrants for 'murders, killings, murders' during most recent El Paso visit, months ahead of shooting. *The Independent*. Viitattu 25.5.2020. <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-politics/trump-el-paso-rally-video-immigrants-murders-killings-texas-a9044526.html>.

MUSSOLINI, B. 1928. My Autobiography. New York: Charles Scribner's Sons.

NISSAN, D. 2019. HBO's Reaction to Trump's 'Game of Thrones' Campaign. *Variety*. Viitattu 26.5.2020. <https://variety.com/2019/biz/news/trump-game-of-thrones-tweet-hbo-1203169770/>.

Party Affiliation. 2020. Sisällöstä vastaa Gallup. Viitattu 11.8.2020. <https://news.gallup.com/poll/15370/party-affiliation.aspx>.

PINKUS, K. 1995. Bodily Regimes: Italian Advertising Under Fascism. Minnesota: University of Minnesota Press.

PITKÄNEN, S. & SUTINEN, V. 2019. Propagandan historia - kuinka meihin on vaikutettu antiikista infosotaan. Helsinki: Into Kustannus Oy.

PUGLIESE, S. (toim.) 2004. Fascism, Anti-Fascism, and the Resistance in Italy: 1919 to the Present. Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.

Remarks by President Trump, Vice President Pence, and Members of the Coronavirus Task Force in Press Briefing 14.4.2020. 2020. Sisällöstä vastaa White House. Viitattu 27.5.2020. [https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-vice-president-pence-members-coronavirus-task-force-press-briefing-25/-](https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-vice-president-pence-members-coronavirus-task-force-press-briefing-25/).

RETIEF, F. & WESSELS, A. 2009. Mao Tse-tung (1893–1976) - his habits and his health. AMJ: South African Medical Journal, 99(5), ss. 302-305. Viitattu 20.5.2020. http://www.scielo.org.za/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0256-95742009000500012&lng=en&nrm=iso.

SARFATTI, M.G. 2014. My Fault: Mussolini As I Knew Him. New York: Enigma Books.

SCHRAM, S.R. 2020. Sisällöstä vastaa Britannica. Viitattu 24.4.2020. <https://www.britannica.com/biography/Mao-Zedong>.

SIDERS, D., 2020. Trump sees a 'rigged election' ahead. Democrats see a constitutional crisis in the making. Politico. Viitattu 26.5.2020. <https://www.politico.com/news/2020/05/25/donald-trump-rigged-election-talk-fears-274477>.

TRUMP, D. @realDonaldTrump. Twitter. Viitattu 20.5.2020. <https://twitter.com/realDonaldTrump/>.

Galleria: Italia

1. Giulio D'Anna, Partita di calcio / "Jalkapallo-ottelu". 1928. Beniculturali Online, 2018. Viitattu 15.5.2020. <https://www.beniculturalionline.it/post.php?n=388>.
2. Geraldi Dottori, Saltatore con l'asta / "Napahyppy". 1934. Mutual Art. Viitattu 14.5.2020. <https://www.mutualart.com/Artist/Gerardo-Dottori/439489C2D1FDE158/Artworks>.
3. Tullio Crali, Lotta greco romana / "Kreikkalais-roomalainen paini". 1935. Beniculturali Online, 2018. Viitattu 13.5.2020. <https://www.beniculturalionline.it/post.php?n=217>.
4. Giacomo Balla, Ritratto di Primo Carnera / "Primo Carneran muotokuva". 1933. Arte Fascista. Viitattu 14.5.2020. http://www.artefascista.it/balla_giacomo_fascismo_architetto.htm.
5. Mario Radice, La partita di pallone / "Pallopeti". 1933. Beniculturali Online, 2018. Viitattu 15.5.2020. <https://www.beniculturalionline.it/post.php?n=1332>.
6. Carlo Carra, I Nuotatori / "Uimarit". 1930–1932. WikiArt, 2018. Viitattu 13.5.2020. <https://www.wikiart.org/en/carlo-carra/i-nuotatori-1932>.
7. Cesare Maggi, Le arti / "Taiteet". Beniculturali Online, 2018. Viitattu 15.5.2020. <https://www.beniculturalionline.it/post.php?n=281>.
8. Giuseppe Moroni, Colonie fluviali / "Jokirannan kesäsiirtola". 1939. Novecento, 2019. Viitattu 13.5.2020. <http://www.novecento.org/uso-pubblico-della-storia/il-regime-nellarte-premio-cremona-1939-1941-3524/>.

9. Gerardo Dottori, Polittico della Rivoluzione fascista / "Fasistisen vallankumouksen polyptyykki". 1934. Art Contrarian, 2014. Viitattu 14.5.2020. <http://artcontrarian.blogspot.com/2014/05/fascist-era-paintings-on-display-in-rome.html>.
10. Alessandro Bruschetti, Sintesi Fascista / "Fasistinen synteesi". 1935. Johnson Banks, 2014. Viitattu 13.5.2020. <https://www.johnsonbanks.co.uk/thoughts/futurism-facists-and-empty-frames>.
11. Tullio Crali, Prima che si apra il paracadute / "Ennen laskuvarjon avautumista". 1939. Guggenheim, 2014. Viitattu 14.5.2020. <http://exhibitions.guggenheim.org/futurism/aeropittura/#4>.
12. Mario Sironi, Squadra d'azione / "Toimintajoukkue". WikiArt, 2020. Viitattu 15.5.2020. <https://www.wikiart.org/en/mario-sironi/action-team>.
13. Duilio Cambelotti, Trittico della Marcia su Roma / "Roomaan marssin triptyykki". 1933. Prometeo, 2018. Viitattu 13.5.2020. <https://www.progettoprometeo.it/cambelotti-larte-sotto-il-regime-fascista/amp/>.
14. Giacomo Balla, La marcia su Roma / "Marssi Roomaan". 1932. Barbadillo, 2013. Viitattu 13.5.2020. <https://www.barbadillo.it/14332-la-storia-la-marcia-su-roma-capovolta-dal-futurista-giacomo-balla/>.
15. Dina Bellotti, I volontari / "Vapaaehtoiset". 1941. Archivio di Etnografia e Storia Sociale, . Viitattu 13.5.2020. http://slytherin.mi.imati.cnr.it/midb/show_image_info.php?db_name=aess_item&doc_mc=64369&call_from=query¤t_gallery=0.
16. Gino Severini, Armored Train in Action / "Aseistettu juna vauhdissa". 1935. Johnson Banks, 2014. Viitattu 13.5.2020. <https://www.johnsonbanks.co.uk/thoughts/futurism-facists-and-empty-frames>.
17. "In Visita alla mostra Cremona" / "Vierailu Cremonan näyttelyssä". Valokuva. 1941. Novecento, 2019. Viitattu 13.5.2020. <http://www.novecento.org/uso-pubblico-della-storia/il-regime-nellarte-premio-cremona-1939-1941-3524/>.
18. Luciano Ricchetti, La consegna/ "Toimitus" . 1941. Lombardia Beni Culturali, 2009. Viitattu 14.5.2020. <http://www.lombardiabeniculturali.it/fotografie/schede/IMM-LOM60-0034140/>.
19. Albino Siviero Verossi, Balilla. 1937. Wiki Commons, 2016. Viitattu 13.5.2020. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Veross%C3%AC_%28albino_siviero%29,_balilla,_1937.jpg.
20. Vittorio Pisani, 781* Legion balilla moschettieri / "781. legioonon soturi". kijiji gruppo ebay. Viitattu 13.5.2020. <https://www.kijiji.it/annunci/collezionismo-e-fai-da-te/roma-annunci-roma/medaglia-originale-tedesca-annessione-sudeti-1-ottobre-1938/116614436>.
21. Innocente Salvini, Balilla. 1941. Novecento, 2019. Viitattu 13.5.2020. <http://www.novecento.org/uso-pubblico-della-storia/il-regime-nellarte-premio-cremona-1939-1941-3524/>.
22. Clara Giovanetti Bellingeri, Balilla. 1936. Cambi Casa d'Aste. Viitattu 13.5.2020. <https://www.cambiaste.com/it/asta-0170/clara-giovanetti-bellingeri-1.asp>.
23. Ardengo Soffici, Contadini / "Viljelijät". 1928. Wiki Commons, 2016. Viitattu 15.5.2020. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ardengo_soffici,_contadini,_1928.jpg.
24. Neno Mori, La battaglia del grano / "Taistelu viljasta". Beniculturali Online, 2018. Viitattu 14.5.2020. <https://www.beniculturalionline.it/post.php?n=277>.
25. Cesare Maggi, La battaglia del grano / "Taistelu viljasta" . Beniculturali Online, 2018. Viitattu 15.5.2020. <https://www.beniculturalionline.it/post.php?n=285>.

26. Bruno Amadio, La nazione è poggiata sulla terra / "Kansakunta lepää maan päällä". 1940. Novecento, 2019. Viitattu 13.5.2020. <http://www.novecento.org/uso-pubblico-della-storia/il-regime-nellarte-premio-cremona-1939-1941-3524/>.
27. Pietro Gaudenzi, Il Grano / "Vilja". 1940. Novecento, 2019. Viitattu 13.5.2020. <http://www.novecento.org/uso-pubblico-della-storia/il-regime-nellarte-premio-cremona-1939-1941-3524/>.
28. Pio Pullini, L'Industria e la Pesca / "Kalateollisuus". Wikipedia. Viitattu 14.5.2020. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/it/9/9b/Pio_Pullini_-_l'industria_-_Palazzo_del_Popolo_-_Ancona.jpg.
29. Cagnaggio di San Pietro, Alzana. 1926. Arte Fascista. Viitattu 14.5.2020. http://www.artefascista.it/cagnaccio_di_san_pietro__arte__italiana__del1.htm.
30. Mario Sironi, Pescivendolo / "Kalakauppias". 1927. WikiArt, 2012. Viitattu 14.5.2020. <https://www.wikiart.org/en/mario-sironi/fishmonger-1927>.
31. Tuntematon, Fondazione della Citta / "Kaupungin perustus". Arte Fascista. Viitattu 13.5.2020. http://www.artefascista.it/pittori_senza_nome_fascismo_archite.htm.
32. Duilio Cambelotti, La redenzione dell'Agro pontino / "Pontisten soiden lunastus". 1934. Gabriele Rossi Foto. Viitattu 14.5.2020. <http://www.gabrieleroosifoto.com/olim-palus/>.
33. Luigi Stracciari, Acoltando la radio – parla il Duce / "Kuunnellaan radiota – Duce puhuu". 1939. Gabriele Cogna Antiquariato. Viitattu 14.5.2020. <https://www.gognasrl.it/antiquariato/blog-rassegna-stampa-pubblicazioni/premio-cremona-ascoltando-la-radio-parla-il-duce-2class-l-stracciari/>.
34. Cesare Maggi, Ascoltando alla radio un discorso del Duce / "Kuuntelemassa Ducen radiopuhetta". 1939. Beniculturali Online, 2019. Viitattu 13.5.2020. <https://www.beniculturalionline.it/post.php?n=769>.
35. Luciano Ricchetti, In ascolto / "Kuunnellen". 1939. Radio Rurale. Viitattu 14.5.2020. <https://radiatorurale.it/radio/?p=12381>.
36. Donato Frisia, Discorso della proclamazione dell'Impero ascoltato dalla mia famiglia / "Kuuntelen perheeni kanssa puhetta imperiumin julistamisesta". 1939. Novecento, 2019. Viitattu 13.5.2020. <http://www.novecento.org/uso-pubblico-della-storia/il-regime-nellarte-premio-cremona-1939-1941-3524/>.
37. Giorgio De Chirico, Gladiatori / "Gladiaattorit". 1929. Beniculturali Online, 2018. Viitattu 15.5.2020. <https://www.beniculturalionline.it/post.php?n=813>.
38. Cagnaggio di San Pietro, Il Trionfo Dello Spirito Sulla Materia / "Hengen voitto materiasta". 1935. Arte Fascista. Viitattu 14.5.2020. http://www.artefascista.it/cagnaccio_di_san_pietro__arte__italiana__del1.htm.
39. Carlo Carra, Giudizio Universale / "Yleinen tuomio". 1938. WikiArt, 2018. Viitattu 14.5.2020. <https://www.wikiart.org/en/carlo-carra/partita-di-calcio>.
40. Mario Sironi, L'Italia tra le Arti e le Scienze / "Italia taiteen ja tieteen keskellä". 1935. Art News, 2019. Viitattu 14.5.2020. <https://www.artnews.com/gallery/art-in-america/aia-photos/learning-from-fascism/fascist-souvenirs-in-a-souvenir-shop-in-predappio-italy/>.

Galleria: Saksa

1. Alfred Bernert, Gang zur Scholle / "Matkalla pellolle". 1933. Mourning The Ancient. Viitattu 17.5.2020. <http://www.mourningtheancient.com/truth-women-art-largecolorx.htm>.

2. Erich Erler, Blut und Boden / "Veri ja maa". 1942. Third Reich in Ruins, 2000. Viitattu 17.5.2020. <http://www.thirdreichruins.com/kunsthhaus1.htm>.

3. Anton Filkuka, Die Donau bei Greifenstein im Frühling / "Tonava Greifensteinissa keväällä". 1942. Mourning The Ancient. Viitattu 17.5.2020. <http://www.mourningtheancient.com/truth-women-art-largecolorx.htm>.

4. Hans Happ, Frucht der Erde / "Maan hedelmät". 1940. German Art Gallery. Viitattu 24.5.2020. <https://germanartgallery.eu/hans-happ-ausziehender-krieger/>.

5. Leopold Schmutzler, Arbeitsmädchen vom Felde heimkehrend / "Työläistyöt palaamassa pellolta kotiin". 1935–40. Wikipedia, 2020. Viitattu 17.5.2020. https://de.wikipedia.org/wiki/Leopold_Schmutzler.

6. Oskar Martin Amorbach, Erntetag / "Sadonkorjuupäivä". 1938. German Art Gallery. Viitattu 24.5.2020. <https://germanartgallery.eu/oskar-martin-amorbach-bauerngrazie/>.

7. Georg Ehmig, Weinbergsarbeiterin / "Viinitarhan työntekijä". 1937. German Art Gallery. Viitattu 17.5.2020. <https://germanartgallery.eu/georg-ehmig-kranzljungfer/>.

8. Adolf Wissel, Jungmädchen / "Tyttö". 1941. Galleria d'arte Thule. Viitattu 17.5.2020. <http://galleria.thule-italia.com/wissel.html>.

9. Adolf Wissel, Bäuerin / "Talonpoikasnainen". 1938. Galleria d'arte Thule. Viitattu 17.5.2020. <http://galleria.thule-italia.com/wissel.html>.
10. Adolf Wissel, Kalenberger Bauernmädchen / "Kalenbergiläisiä maalaistytöjä". 1943. Galleria d'arte Thule. Viitattu 17.5.2020. <http://galleria.thule-italia.com/wissel.html>.
11. Georg Ehmgig, Kranzjungfer / "Seppeleneito". 1942. German Art Gallery. Viitattu 17.5.2020. <https://germanartgallery.eu/georg-ehmgig-kranzjungfer/>.
12. Adolf Reich, Hofbräuhaus. 1939. German Art Gallery. Viitattu 17.5.2020. <https://germanartgallery.eu/adolf-reich-hofbrauhaus-waitresses-diptych/>.
13. Wolfgang Willrich, Bäuerliches Liebespaar / "Talonpoikaiset rakastavaiset". 1940. Wolfgang Willrich Archiv, 2014. Viitattu 3.8.2020. wolfgang-willrich.de/page/werkverzeichnis/nachmotiven/personen-und-gruppen/bauer_4.php.
14. Hans Adolf Bühler, Heimkehr / "Kotiinpaluu". 1940. Third Reich in Ruins, 2000. Viitattu 17.5.2020. <http://www.thirdreichruins.com/kunsthhaus3.htm>.
15. Alfred Bernert, Mutter und Kind / "Äiti ja lapsi". Mourning The Ancient. Viitattu 17.5.2020. <http://www.mourningtheancient.com/truth-women-art-largecolorx.htm>.
16. Richard Heymann, Bildnis einer junge Mutter / "Nuoren äidin kuva". 1942. German Art Gallery. Viitattu 17.5.2020. <https://germanartgallery.eu/richard-heyman-traumende/>.
17. Ivo Saliger, Mutter mit Kind, auf einer Waldwiese Sitzend / "Äiti ja lapsi istuvat metsässä". . Renegade Tribune, 2020. Viitattu 17.5.2020. <http://www.renegadetribune.com/ivo-saligers-pictures-of-light-and-darkness/>.
18. Paul Matthias Padua, Der Führer Spricht / "Führer puhuu". 1939. Third Reich in Ruins, 2000. Viitattu 17.5.2020. <http://www.thirdreichruins.com/kunsthhaus1.htm>.
19. Gerhard Keil, Turnerinnen / "Voimistelijat". 1939. Galleria d'arte Thule. Viitattu 17.5.2020. <http://galleria.thule-italia.com/gerhard-keil/?lang=en>.
20. Hans Schmitz-Wiedenbrück, Familienbild / "Kuva perheestä". 1938. Wikipedia Commons, 2017. Viitattu 17.5.2020. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hans_Schmitz-Wiedenbrück_Familienbild.jpg.
21. Hermann Otto Hoyer, Bauernmahl / "Maatilan ateria". 1940. Galleria d'arte Thule. Viitattu 18.5.2020. <http://galleria.thule-italia.com/hermann-otto-hoyer/?lang=en>.
22. Albert Reich, Deutscher frühling / "Saksan kevät". 1936. German Art Gallery. Viitattu 17.5.2020. <https://germanartgallery.eu/albert-reich-im-felde-unbesiegt/>.
23. Richard Heymann, Psyche. 1941. German Art Gallery. Viitattu 17.5.2020. <https://germanartgallery.eu/richard-heyman-traumende/>.
24. Paul Matthias Padua, Leda und der Schwan / "Leda ja joutsen". 1939. Deutschland und die Ostmark, 2013. Viitattu 17.5.2020. <https://deutschlandunddieostmark.wordpress.com/category/german-art/>.
25. Friedrich Wilhelm Kalb, Werden / "Arvot". 1943. Renegade Tribune, 2017. Viitattu 17.5.2020. www.renegadetribune.com/inspired-artwork-friedrich-wilhelm-kalb/.
26. Friedrich Wilhelm Kalb, Daphne. 1939. Renegade Tribune, 2017. Viitattu 17.5.2020. www.renegadetribune.com/inspired-artwork-friedrich-wilhelm-kalb/.

27. Adolf Ziegler, Die vier Elemente / "Neljä elementtiä". 1937. Forbes, 2014. Viitattu 17.5.2020. <https://www.forbes.com/sites/jonathonkeats/2014/05/14/see-the-kitschy-triptych-that-hung-over-hitlers-fireplace-and-how-it-impacted-german-art-at-this-new-york-exhibit/#623b5e14ae32>.
28. Gisbert Palmie, Segen der Arbeit / "Työn palkkiot". 1939. German Art Gallery. Viitattu 17.5.2020. <https://germanartgallery.eu/gisbert-palmie-stehender-frauenakt/>.
29. Ernst Zoberbier, Träumende / "Uneksija". 1940. German Art Gallery. Viitattu 17.5.2020. <https://germanartgallery.eu/ernst-zoberbier-sommer/>.
30. Karl Truppe, Mädchen mit Sonnenblumen / "Tyttö ja auringonkukka". 1943. Deutschland und die Ostmark, 2013. Viitattu 17.5.2020. <https://deutschlandunddieostmark.wordpress.com/category/breker/>.
31. Leo Poeten, Weiblicher Akt mit Bernsteinarmband / "Alaston nainen ja meripihkarannekoru". German Art Gallery. Viitattu 24.5.2020. <https://germanartgallery.eu/leo-poeten-weiblicher-akt-mit-bernsteinarmband/>.
32. Adolf Ziegler, Akt (Gemälde) / "Alaston (maalattu)". 1942. Germanisches National Museum. Viitattu 17.5.2020. <http://objektkatalog.gnm.de/objekt/Gm2169>.
33. Adolf Reich, Kunst- und Naturfreund / "Taiteen ja luonnon ystävä". 1941. German Art Gallery. Viitattu 17.5.2020. <https://germanartgallery.eu/adolf-reich-hofbrauhaus-waitresses-diptych/>.
34. Josef Pieper, Weiblicher Akt / "Alaston nainen". 1942. German Art Gallery. Viitattu 24.5.2020. <https://germanartgallery.eu/josef-pieper-sitzender-akt/>.
35. Karl Truppe, Weiblicher Akt im Meer / "Alaston nainen meressä". Deutschland und die Ostmark, 2013. Viitattu 17.5.2020. <https://deutschlandunddieostmark.wordpress.com/category/breker/>.
36. Gisbert Palmie, Im Winde / "Tuulessa". 1943. German Art Gallery. Viitattu 17.5.2020. <https://germanartgallery.eu/gisbert-palmie-stehender-frauenakt/>.
37. Ernst Zoberbier, Sommer / "Kesä". 1943. German Art Gallery. Viitattu 17.5.2020. <https://germanartgallery.eu/ernst-zoberbier-sommer/>.
38. Johann Kluska, Venus. 1941. German Art Gallery. Viitattu 24.5.2020. <https://germanartgallery.eu/johann-kluska-venus/>.
39. Ivo Saliger, Hymne an die Natur / "Hymni luonnolle". 1939. German Art Gallery. Viitattu 17.5.2020. <https://germanartgallery.eu/ivo-saliger-junge-frau-2/>.
40. Ernst Liebermann, Am Gestade / "Rannalla". 1941. German Art Gallery. Viitattu 17.5.2020. <https://germanartgallery.eu/ernst-liebermann-halbakt/>.

Galleria: Neuvostoliitto

1. A. A. Mylnikov, На мирных полях / "Rauhallisilla pelloilla", 1950. The Virtual Russian Museum. Viitattu 20.5.2020. https://rusmuseumvrm.ru/data/collections/painting/19_20/milnikov_aa_na_mirnih_polyah_1950_zh_6070/index.php?lang=ru.

2. Arkadi Plastov, Колхозный праздник / "Kolhoosin loma", 1937. The Art Newspaper Russia. Viitattu 18.5.2020. <http://www.theartnewspaper.ru/posts/260/>.

3. Aleksei Aleksandrovich Vasilev, О нас пишут в Правде / "He kirjoittavat meistä Pravdassa", 1951. Utah Public Radio, 2013. Viitattu 20.5.2020. <https://www.upr.org/post/utahs-famous-collection-soviet-art>.

4. Sergey Vasilievich Gerasimov, Колхозный праздник / "Kolhoosin loma", 1937. Opisanie Kartin, 2017. Viitattu 18.5.2020. <https://opisanie-kartin.com/opisanie-kartiny-sergeya-gerasimova-kolhoznyj-prazdnik/>.

5. Arkadi Plastov, Сенокос / "Heinänteko", 1945. Opisanie Kartin, 2014. Viitattu 18.5.2020. <https://opisanie-kartin.com/opisanie-kartiny-arkadiya-plastova-senokos/>.

6. Fedot Sychkov, Колхозный базар / "Kolhoosin markkinat", 1936–37. Art Russe, 2020. Viitattu 18.5.2020. <http://artrusse.uk/artist/sychkov#sthash.AJ7Ssflq.dpbs>.

7. Arkadi Plastov, Купание коней / "Hevosten uitto", 1938. Tretyakov Gallery Magazine, 2018. Viitattu 19.5.2020. <https://www.tg-m.ru/articles/4-2018-61/arkadii-plastov-kupanie-konei-istoriya-odnoi-kartiny-k-125-letiyu-so-dnya-rozhd>.

8. Ivannikova Svetlana Fedorovna, Субботняя работа / "Lauantain työ". Back in the USSR, 2017. Viitattu 20.5.2020. <https://back-in-ussr.com/2017/11/kartiny-socialisticheskogo-realizma.html?cmtpage=2&cid=801109>.

9. Ekaterina Sergeevna Zernova, Колхозники приветствуют танкистов / "Kollektiivin maanviljeiljät tervehtivät panssarivaunuja liikekannallepanon aikana", 1937. Soviet Art. Viitattu 20.5.2020. <https://soviet-art.ru/soviet-artist-ekaterina-sergeevna-zernova-1900-1995/>.

10. Mitrofan Grekov, Трубачи Первой Конной армии / "Ensimmäisen ratsuarmeijan trumpetit", 1934. Wikipedia, 2020. Viitattu 20.5.2020. https://ru.wikipedia.org/wiki/Трубачи_Первой_Конной_армии.

11. Tatjana Yablonskaya, Хлеб / "Leipää", 1949. Wikipedia, 2019. Viitattu 18.5.2020. [https://ru.wikipedia.org/wiki/Хлеб_\(картина_Яблонской\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Хлеб_(картина_Яблонской)).

12. Elena Nikolavna Yakovenko, Герои Социалистического Труда / "Sosialistisen työväen sankarit", 1951. Irina Lebedeva, 2019. Viitattu 20.5.2020. https://iralebedeva.ru/poezia_15.html.

13. V. N. Yakovlev, Старатели пишут письмо творцу Великой Конституции / "Tutkijat kirjoittavat kirjeen suuren perustuslain luojalle", 1937. The Virtual Russian Museum. Viitattu 20.5.2020. https://rusmuseumvrm.ru/data/collections/painting/19_20/yakovlev_v.n._starateli_pishut_pismo_tvorc_u_velikoy_konstitucii_1937._zh-5848/index.php?lang=ru.

14. V. Malagis, Сталевары / "Terästyöläiset", 1950. Soviet Art. Viitattu 20.5.2020. http://sovietart.net/gal15/1_1_88-10.htm.

15. Boris Ioganson, На старом уральском заводе / "Vanhassa Uralin tehtaassa", 1937. Opisanie Kartin, 2017. Viitattu 22.5.2020. <https://opisanie-kartin.com/opisanie-kartiny-borisa-iogansonana-starom-uralskom-zavode/>.
16. Grigory Mikhailovich Shegal, На эскалаторе. Московское метро / "Moskovan metron liukuportaisissa", 1941-43. Soviet Art. Viitattu 20.5.2020. <https://soviet-art.ru/soviet-artist-grigory-mikhailovich-shegal-1889-1956/>.
17. Aleksandr Ivanovich Laktionov, Письмо с фронта / "Kirje rintamalta", 1947. Ambilive, 2018. Viitattu 19.5.2020. <https://ambilive.ru/articles/22-iskusstvo-rossii-20-i-v-do-40-h-gg-chast-7.html>.
18. Isaac Brodsky, Демонстрация на проспекте 25 октября (в Ленинграде) / "Mielenosoitus prospektilla 25.10. (Leningradissa)", 1930. The Virtual Russian Museum. Viitattu 22.5.2020. https://rusmuseumvrm.ru/data/collections/painting/19_20/brodskiy_i.i._demonstraciya._1930._z_h-4378/index.php?lang=en.
19. A. V. Volkov, День выборов в Верховный Совет СССР / "Neuvostoliiton korkeimman neuvoston vaalipäivä", 1949. The Virtual Russian Museum. Viitattu 18.5.2020. https://rusmuseumvrm.ru/data/collections/painting/19_20/volkov_a.v._den_viborov_v_verhovniy_sovet_ssr._1949/index.php.
20. Alexandr Deineka, Герои первой пятилетки / "Ensimmäisen viisivuotissuunnitelman sankarit", 1936. The Art Newspaper Russia, 2017. Viitattu 20.5.2020. <http://www.theartnewspaper.ru/posts/5169/>.
21. Sergey Grigoriev, Вратарь / "Maalivahti", 1949. Wikipedia, 2020. Viitattu 20.5.2020. [https://ru.wikipedia.org/wiki/Вратарь_\(картина_Григорьева\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Вратарь_(картина_Григорьева)).
22. Aristarkh Lentulov, У овощного прилавка / "Vihanneskojulla", 1932. Art Russe, 2020. Viitattu 30.5.2020. <http://artrusse.uk/artist/lentulov#sthash.ex62zRmk.dpbs>.
23. A.G. Sittaro, Комсомолки завода Светлана / "Komsomolin naisia Svetlanan tehtaalla", 1937. Soviet Art. Viitattu 20.5.2020. <https://soviet-art.ru/one-picture-artists-soviet-art-gallery/>.
24. V. G. Tikhov, Работницы на подшефном корабле Балтфлота / Työntekijöitä Itämeren laivaston sponsoroimalla aluksella, 1934. The Virtual Russian Museum. Viitattu 20.5.2020. https://rusmuseumvrm.ru/data/collections/painting/19_20/tihov_v.g._rabotnici_na_podshefnom_korable_baltflota._1934._z_hb-925/index.php?lang=ru.
25. Juri Pimenov, Новая Москва / "Uusi Moskova", 1937. Wikipedia, 2020. Viitattu 20.5.2020. [https://ru.wikipedia.org/wiki/Новая_Москва_\(картина\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Новая_Москва_(картина)).
26. Fyodor Vasilievich Savostyanov, Детский сад / "Lastentarha", 1951. Soviet Art. Viitattu 20.5.2020. <https://soviet-art.ru/one-picture-artists-soviet-art-gallery/>.
27. Fedot Sychkov, Возвращение из школы / "Paluu koulusta", 1945. Alla Razumikina, 2018. Viitattu 19.5.2020. <https://www.liveinternet.ru/community/1726655/post432165791/>.
28. Ivan Vladimirov, Иностранцы в Ленинграде / "Ulkomalaisia Leningradissa", 1937. Wikimedia Commons, 2018. Viitattu 19.5.2020. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ivan_Vladimirov_foreigners-in-leningrad-1937.jpg.
29. Alexandr Deineka, Эстафета / "Viestijuoksu", 1947. Opisanie Kartin, 2016. Viitattu 19.5.2020. <https://opisanie-kartin.com/opisanie-kartiny-aleksandra-dejneka-estafeta/>.
30. I.A. Lukomsky, Заседание заводского парткома / "Tehtaan puoluekomitean kokous", 1937. The Virtual Russian Museum. Viitattu 20.5.2020. https://rusmuseumvrm.ru/data/collections/painting/19_20/lukomskiy_i.a._zasedanie_zavodskogo_partkoma._1937._z_hb-967/index.php?lang=ru.

31. Sergey Grigoriev, На собраниях / "Tapaamisessa", 1947. Wikipedia. Viitattu 20.5.2020. https://ru.wikipedia.org/wiki/На_собраниях.
32. Nina Veselova, Награжденный учитель / "Palkittu opettaja", 1950. "Gallery". Viitattu 17.5.2020. <https://www.oph-art.ru/ru/author/Veselova-Nina-Leonidovna.html>.
33. Belyaev Nikolai Yakovlevich, Советские ребята / "Neuvostoliiton toverit", 1951. Okna Socrealisma, 2020. Viitattu 20.5.2020. <http://oknasocrealisma.com/paintings/sovetskie-rebyata-2/>.
34. Sergey Grigoriev, Прием в комсомол / "Pääsy Komsomoliin", 1949. nomad1962, 2014. Viitattu 20.5.2020. <https://www.liveinternet.ru/community/4455235/post309164096>.
35. Belyaev Nikolai Yakovlevich, Счастливые / "Onnelliset", 1949. nomad1962, 2014. Viitattu 20.5.2020. <https://www.liveinternet.ru/community/4455235/post309164096>.
36. Boris Vladimirsky, Розы для Сталина / "Ruusuja Stalinille", 1949. Visual History, 2013. Viitattu 18.5.2020. <https://visualhistory.livejournal.com/241386.html>.
37. Chepik Mikhail Maksimovich, Цветы Сталину / "Kukkia Stalinille", 1951. Музейные палаты, 2012. Viitattu 20.5.2020. https://echo.msk.ru/blog/museum_echo/864086-echo/.
38. Titov Aleksandrovich, Сталин и школьники / "Stalin ja koululaiset", 1950. Ob-vius, 2018. Viitattu 18.5.2020. <https://www.liveinternet.ru/users/ob-vius/post438360233>.
39. Sergey Vasilievich Gerasimov, Мать партизана / "Partisaanin äiti", 1943-50. Wikipedia, 2020. Viitattu 20.5.2020. https://ru.wikipedia.org/wiki/Мать_партизана.
40. Vladimir Serov, Мы никогда не забудем / "Emme koskaan unohda", 1942. Ambilive, 2018. Viitattu 19.5.2020. <https://ambilive.ru/articles/22-iskusstvo-rossii-20-i-v-do-40-h-gg-chast-7.html>.

Galleria: Kiina

1. Liu Chunchua, 毛主席去安源 / "Puhemies Mao Matkalla Anyuaniin". 1967. Covell Meyskens. Viitattu 30.5.2020. <https://everydaylifeinmaoistchina.org/2015/07/17/%E5%88%98%E6%98%A5%E5%8D%8E%E5%BC%8C-%E6%AF%9B%E4%B8%BB%E5%B8%AD%E5%8E%BB%E5%AE%89%E6%BA%90%E5%BC%8C-1967/>.
2. Wei Chuyu, 毛泽东在陕北 / "Mao Zedong Pohjois-Shaanxissa". 毛主席的独特战术:带领八路军4万多人打败国军....., 2019. Viitattu 21.5.2020. <https://kknews.cc/history/b5nly3j.html>.
3. Sun Guoqi, 井冈山岁月 / "Jinggangshanin vuodet". 当代名家笔下的毛主席, 震撼!!!, 2019. Viitattu 22.5.2020. https://www.sohu.com/a/288139136_733517.
4. Chen Yong, 调查归来 / "Paluu tutkimaan". 1971. 126张画集·纪念毛主席诞辰126周年! 大师国画里的领袖与人民!, 2019. Viitattu 22.5.2020. <http://www.gxbbs.cc/28753-1.html>.
5. Wu Shanming, Wu Guoting & Wu Ziqiang, 星星之火可以燎原 / "Yksi kipinä voi sytyttää ruohikkopalon". 当代名家笔下的毛主席, 震撼!!!, 2019. Viitattu 22.5.2020. https://www.sohu.com/a/288139136_733517.
6. Liu Canhui, 毛主席扶我上担架 / "Puhemies Mao auttoi minua paareilla". 2003. 红色经典-毛主席诞辰125周年联展, 2018. Viitattu 22.5.2020. <http://arttree.org.cn/exhibition/exh/155.html>.
7. Li Zhongxiang, 金沙水拍云崖暖 / "Jinshan vedet nousevat lämpinä pilvenä". 原文網址, 2017. Viitattu 22.5.2020. <https://kknews.cc/zh-cn/culture/38pxbva.html>.
8. He Hongzhou, Huang Faxiang, 启航 / "Nostakaa purjeet". 永远的“红船精神”, 2018. Viitattu 20.5.2020. http://h5.newaircloud.com/detailArticle/5754253_34290_zgysb.html?from=singlemessage&source=1.
9. Shen Yaoyi, 而今迈步从头越 / "Askel eteenpäin alusta". 雄关漫道真如铁·而今迈步从头越, 2016. Viitattu 21.5.2020. <https://kknews.cc/zh-my/history/4gv2gg.html>.

10. Gao Hong, 决战前夕 / "Taistelun aattona". 1964. 中国人民革命军事博物馆. Viitattu 21.5.2020. <http://www.jb.mil.cn/was/web/search?page=4&channelid=264018&token=26.1499517641023.31&perpage=12&outlinepage=10>.
11. Shen Yaoyi, 革命理想高于天 / "Vallankumous ylittää kaiken". 1975–76. 雄关漫道真如铁·而今迈步从头越, 2016. Viitattu 21.5.2020. <https://kknews.cc/zh-my/history/4gv2gg.html>.
12. Cui Kaixi, Zheng Hongliu, Xzhang Wenyuan, Ai Xuan, 红军反“围剿”的胜利 / "Puna-armeijan voitto piiritystä vastaan". 1978. 中国人民革命军事博物馆, 2012. Viitattu 31.5.2020. m.jb.mil.cn/gcww_4628/yspjs/yh/201705/t20170531_24232.html.
13. Li Baolin, 毛主席和牧羊人 / "Puhemies Mao ja paimen". 毛泽东的36幅对联·文采了得!, 2017. Viitattu 21.5.2020. http://www.sankuaijiaoyu.com/Article_show.asp?id=801.
14. Hou Yimin, 毛泽东和安源矿工 / "Mao Zedong ja Anyanin kaivostyöläiset". 1976. 【缅怀】他的诞辰·习近平一直记得, 2019. Viitattu 22.5.2020. https://www.sohu.com/a/362895313_120209938.
15. Dong Xiwen, 开国大典 / "Perustamisseremonia". 1953. 纪念毛主席. Viitattu 21.5.2020. <https://www.xuyuan.ink/post/585.html>.
16. Jie Qi, 胜利在前——毛主席、周副主席、朱总司令在西柏坡 / "Ennen voittoa – Puhemies Mao, varapuhemies Zhou ja ylikomenaja Zhu Xibaibossa". 绘画作品中的毛泽东主席, 2018. Viitattu 21.5.2020. <https://kknews.cc/zh-hk/culture/oax3klq.html>.
17. Jin Shangyi, 十二月会议 / "Joulukuun kokous". 头条 | 当代名家笔下的毛主席, 震撼!!!, 2019. Viitattu 21.5.2020. https://www.sohu.com/a/288139136_733517.
18. Chen Zhongzhi, 黄河儿女 / "Keltaisenjoen lapset". 画家陈忠志遗产纠纷案引发的思考, 2011. Viitattu 22.5.2020. <http://finance.sina.com.cn/roll/20110121/00083583604.shtml>.
19. Deng Chaohua, 主席夸我好民兵 / "Presidentti kiitti hyvää miilisiämme". 头条 | 当代名家笔下的毛主席, 震撼!!!, 2019. Viitattu 21.5.2020. https://www.sohu.com/a/288139136_733517.
20. Wang Shouye, 毛主席来到抚顺铝厂 / "Puhemies Mao tuli Fushunin alumiinitehtaalle". 【美术大观园】: 当代名家笔下的毛主席, 2019. Viitattu 21.5.2020. https://www.sohu.com/a/292007426_100141112.
21. Liu Wenxi, 同欢共乐 / "Juhlimme yhdessä". 【美术大观园】: 当代名家笔下的毛主席, 2019. Viitattu 21.5.2020. https://www.sohu.com/a/292007426_100141112.
22. Shi Feng Guang, 到劳动大学去 / "Menossa ammattikouluun". 【美术大观园】: 当代名家笔下的毛主席, 2019. Viitattu 21.5.2020. https://www.sohu.com/a/292007426_100141112.
23. Cai Liang, 贫农的儿子 / "Köyhän maanviljelijän poika". 1964. 头条 | 当代名家笔下的毛主席, 震撼!!!, 2019. Viitattu 21.5.2020. https://www.sohu.com/a/288139136_733517.
24. Liu Danzhai, 毛主席和咱心连心 / "Puhemies Mao ja me sydämittäin". 头条 | 当代名家笔下的毛主席, 震撼!!!, 2019. Viitattu 21.5.2020. https://www.sohu.com/a/288139136_733517.

25. Li Qi, 毛主席在十三陵工地 / "Puhemies Mao Migin hautojen kaivauksilla". 名家画主席人物画作品欣赏, 2018. Viitattu 21.5.2020. <https://kknews.cc/zh-cn/culture/pgob8yp.html>.
26. Liu Wenxi, 幸福渠 / "Onnellinen kanava". 1974. 刘文西-幸福渠, 2019. Viitattu 22.5.2020. http://china-hszl.com/page124?product_id=77.
27. Shi Lu, 转战陕北 / "Käännös Pohjois-Shaanxiin". 1959. 石鲁《转战陕北》山水画. Viitattu 23.5.2020. <https://www.laihuihua.com/pics/pic-276.html>.
28. Sun Chinghui, 黄河两岸映朝晖 / "Zhao Ying keltaisen joen molemmin puolin". 【美术大观园】：当代名家笔下的毛主席, 2019. Viitattu 21.5.2020. https://www.sohu.com/a/292007426_100141112.
29. Lin Yong, 延安精神永放光芒 / "Yananin henki loistaa ikuisesti". 1971. 【美术大观园】：当代名家笔下的毛主席, 2019. Viitattu 21.5.2020. https://www.sohu.com/a/292007426_100141112.
30. Wang Shikuo, 毛主席和我们在一起 / "Puhemies Mao on kanssamme". 1958. 通过绘画作品·回顾毛泽东主席的革命生涯, 2018. Viitattu 21.5.2020. <https://kknews.cc/zh-my/culture/b5k3ono.html>.
31. Jin Shangyi, 毛主席视察上钢三厂 / "Mao tarkastaa Shanghain kolmannen terästehtaan". 1969. 365Halo, 2019. Viitattu 21.5.2020. <https://www.365halo.com/fenlei/youhuashangxi/youhuaxiaoxiang/2019/0123/10311.html>.
32. Wu Yunhua, 毛主席视察抚顺作 / "Puhemies Mao vieraili Fushunissa". . 毛主席油画伟大的导师伟大的领袖伟大的统帅伟大的舵手毛主席, 2018. Viitattu 22.5.2020. <https://kknews.cc/zh-sg/history/5xk2z86.html>.
33. Chen Yanning, 毛主席视察广东农村 / "Puhemies Mao vieraili Guangdongin maaseudulla". 1972. 头条 | 当代名家笔下的毛主席, 震撼!!!, 2019. Viitattu 21.5.2020. https://www.sohu.com/a/288139136_733517.
34. Bofang Jing, 毛主席和外国朋友 / "Puhemies Mao ja ulkomaiset ystävät". 1966. 【美术大观园】：当代名家笔下的毛主席, 2019. Viitattu 21.5.2020. https://www.sohu.com/a/292007426_100141112.
35. Tang Xiaohe, 在大风大浪中前进 / "Eteenpäin tuulessa ja aalloissa". 1971. 毛泽东歌曲、诗词、画像、题词手迹·收藏伟人一生的风采. Viitattu 21.5.2020. <https://new.qq.com/omn/20181223/20181223A14TC4.html>.
36. Jin Zhiyan (?), 毛主席在山村 / "Puhemies Mao vuoristokylässä". 长安画派创始人“石鲁”，极具灵气和创新的画家, 2018. Viitattu 21.5.2020. <https://kknews.cc/zh-my/culture/p9kjgkj.html>.
37. Sun Guocheng, 向毛主席汇报 / "Raportti Puhemies Maolle". 1974. 罕见彩色宣传画：毛主席和老百姓在一起·领略伟人风采！, 2018. Viitattu 21.5.2020. <https://kknews.cc/zh-my/culture/aazaaav.html>.

38. Li Qi, 毛主席走遍全国 / "Puhemies Mao matkusti ympäri maata". 头条 | 当代名家笔下的毛主席, 震撼!!!, 2019. Viitattu 21.5.2020. https://www.sohu.com/a/288139136_733517.

39. Wang Xijing, 人民领袖 / "Kansanjohtaja". 头条 | 当代名家笔下的毛主席, 震撼!!!, 2019. Viitattu 21.5.2020. https://www.sohu.com/a/288139136_733517.

40. Zhong Wen Hui, 毛主席来到俺庄生产田 / "Puhemies Mao tuli lzhuangin pelloille". 毛主席画, 2019. Viitattu 21.5.2020. <http://www.gxbbs.cc/28753-1.html>.

Galleria: Jon McNaughton

1. Jon McNaughton, You Are Not Forgotten / "Teitä ei ole unohdettu". McNaughton Fine Art Company, 2020. Viitattu 25.5.2020. <https://jonmcaughton.com/you-are-not-forgotten-10x15-inch-open-edition-print/>.
2. Jon McNaughton, National Emergency / "Kansallinen hätätila". McNaughton Fine Art Company, 2020. Viitattu 25.5.2020. <https://jonmcaughton.com/national-emergency-10x15-litho/>.
3. Jon McNaughton, Crossing the Swamp / "Ylittämässä suota". McNaughton Fine Art Company, 2020. Viitattu 25.5.2020. <https://jonmcaughton.com/crossing-the-swamp-10x15-litho/>.
4. Jon McNaughton, You Are Fake News / "Olette valeutisia". McNaughton Fine Art Company, 2020. Viitattu 25.5.2020. <https://jonmcaughton.com/you-are-fake-news-10x15-litho/>.
5. Jon McNaughton, Teach a Man to Fish / "Opeta mies kalastamaan". McNaughton Fine Art Company, 2020. Viitattu 25.5.2020. <https://jonmcaughton.com/patriotic/americana/teach-a-man-to-fish/>.
6. Jon McNaughton, MAGA Ride / "MAGA ajelu". McNaughton Fine Art Company, 2020. Viitattu 25.5.2020. <https://jonmcaughton.com/maga-ride-10x15-litho/>.
7. Jon McNaughton, All American Trump / "Periamerikkalainen Trump". McNaughton Fine Art Company, 2020. Viitattu 28.5.2020. <https://jonmcaughton.com/all-american-trump-10x15-litho/>.
8. Jon McNaughton, 2020 Ride / "2020 kyyti". McNaughton Fine Art Company, 2020. Viitattu 25.5.2020. <https://jonmcaughton.com/2020-ride-11x14-litho/>.
9. Jon McNaughton, Respect the Flag / "Kunnioita lippua". McNaughton Fine Art Company, 2020. Viitattu 25.5.2020. <https://jonmcaughton.com/respect-the-flag-11x14-litho/>.
10. Jon McNaughton, Masterpiece / "Mestari-teos". McNaughton Fine Art Company, 2020. Viitattu 25.5.2020. <https://jonmcaughton.com/the-masterpiece-11x14-litho/>.
11. Jon McNaughton, Expose the Truth / "Paljasta totuus". McNaughton Fine Art Company, 2020. Viitattu 25.5.2020. <https://jonmcaughton.com/expose-the-truth-11x14-litho/>.
12. Jon McNaughton, Make America Safe / "Tee Amerikasta turvallinen". McNaughton Fine Art Company, 2020. Viitattu 25.5.2020. <https://jonmcaughton.com/make-america-safe-11x14-litho/>.

Galleria: Donald Trump

1. Donald J. Trump @realDonaldTrump

16:57 18. huhtikuuta 19 · Twitter for iPhone

2. Donald J. Trump @realDonaldTrump

17:54 27. marraskuuta 19 · Twitter for iPhone

3. Trump War Room - Text TRUMP to 88022 & get the ... @TrumpWarRoom

House Democrats can push their sham impeachment all they want.

President Trump's re-election is

Käännä twiitti

4,4M katselukertaa

22:50 10. joulukuuta 19 · TweetDeck

4. Donald J. Trump @realDonaldTrump

05:49 19. joulukuuta 19 · Twitter for iPhone

5. Donald J. Trump @realDonaldTrump

04:40 24. tammikuuta 20 · Twitter for iPhone

6. Donald J. Trump @realDonaldTrump

52,5M katselukertaa · Käyttäjältä Donald J. Trump

23:49 05. helmikuuta 20 · Twitter for iPhone

7. Donald J. Trump @realDonaldTrump

Look so forward to being with my great friends in INDIA!

Käännä twiitti

SolSec @Solmeme1 · 22. helmikuuta

To celebrate Trump's visit to India I wanted to make a video to show how in my warped mind it will go.....

USA and India united!

Näytä tämä ketju

00:30 23. helmikuuta 20 · Twitter for iPhone

8. Donald J. Trump @realDonaldTrump

Mini Mike, you're easy!

Käännä twiitti

10,8M katselukertaa · Käyttäjältä Mad 'MemeWarrior' Liberals

Mike Bloomberg @MikeBloomberg · 04. maaliskuuta

See you soon, Donald. twitter.com/realDonaldTrump...

0:15

20:28 05. maaliskuuta 20 · Twitter for iPhone

9. Donald J. Trump @realDonaldTrump

Who knows what this means, but it sounds good to me!

Käännä twiitti

Dan Scavino @DanScavino · 06. maaliskuuta

00:18 09. maaliskuuta 20 · Twitter for iPhone

10. Donald J. Trump @realDonaldTrump

17,9M katselukertaa · Käyttäjältä Mad 'MemeWarrior' Liberals

22:57 16. toukokuuta 20 · Twitter for iPhone

1. TRUMP D. 2019. @realDonaldTrump. Viitattu 12.5.2020.
<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1118876219381026818>.
2. TRUMP D. 2019. @realDonaldTrump. Viitattu 10.5.2020.
<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1199718185865535490>.
3. "Trump War Room". 2019. @TrumpWarRoom. Viitattu 11.5.2020.
<https://twitter.com/TrumpWarRoom/status/1204503645607333888>.
4. TRUMP D. 2019. @realDonaldTrump. Viitattu 12.5.2020.
<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1207508280207011841>.
5. TRUMP D. 2020. @realDonaldTrump. Viitattu 12.5.2020.
<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1220536711031078913>.
6. TRUMP D. 2020. @realDonaldTrump. Viitattu 12.5.2020.
<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1225174713992990721>.
7. TRUMP D. 2020. @realDonaldTrump. Viitattu 11.5.2020.
<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1231345462793441280>.
8. TRUMP D. 2020. @realDonaldTrump. Viitattu 12.5.2020.
<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1235633381595066373>.
9. TRUMP D. 2020. @realDonaldTrump. Viitattu 12.5.2020.
<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1220536711031078913>.
10. TRUMP D. 2020. @realDonaldTrump. Viitattu 18.5.2020.
<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1261747580666552320>.